

MEMÒRIA TÈCNICA DE LA PROSPECCIÓ I
AIXECAMENT TOPOGRÀFIC I
PLANIMÈTRIC DEL CASTELL DEL
MALLOL (LA VALL D'EN BAS - LA
GARROTXA). 1998

MONTSERRAT FREIXA I VILA

MEMÒRIA TÈCNICA DE LA PROSPECCIÓ I
AIXECAMENT TOPOGRÀFIC I
PLANIMÈTRIC DEL CASTELL DEL
MALLOL (LA VALL D'EN BAS - LA
GARROTXA).

MONTSERRAT FREIXA I VILA

**MEMÒRIA TÈCNICA DE LA PROSPECCIÓ I
AIXECAMENT TOPOGRÀFIC I
PLANIMÈTRIC DEL CASTELL DEL
MALLOL (LA VALL D'EN BAS - LA
GARROTXA).**

MONTSERRAT FREIXA I VILA

ÍNDEX

- INTRODUCCIÓ
- EL MARC GEOGRÀFIC
- ANTECEDENTS I NOTÍCIES HISTÒRIQUES

- METODOLOGIA
- DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS REALITZATS
  - Fitxes de prospecció
- INVENTARI I GRÀFIQUES DEL MATERIAL CERÀMIC
- ESTUDI DEL MATERIAL
  - Fitxes de material
  - Dibuix de material

- CONCLUSIONS

- PROPOSTA DE NOVES ACTUACIONS A REALITZAR

-

- FOTOGRAFIES
- PLANIMETRIES

INTRODUCCIÓ

Arran de la compra per part de l'Ajuntament de La Vall d'en Bas d'uns terrenys situats a la cota més alta del Puig del Mallol, on es creu que hi hauria existit el castell dels Vescomtes de Bas, i a conseqüència de l'interés que el consistori tenia en poder localitzar i documentar les restes d'aquest, l'empresa ATICS S.L., va presentar un projecte d'actuacions arqueològiques en el puig del Mallol.

Tot aquest procés queda recolzat en la declaració l'any 1995 de BCIN- Conjunt / R-24-7-1995, DOGC de 21-8-1995, dins del marc de protecció i intervenció que marca la Llei del Patrimoni Cultural Català de 9/1993 de 30 de setembre.

Fruit d'aquest acord amb l'Ajuntament i del vist i plau per part del Servei d'Arqueologia de la Direcció General del Patrimoni Cultural i de l'Arqueòleg Territorial de la província de Girona, Montserrat Mataró, s'ha dut a terme entre els dies 4 i 6 de febrer de 1998 un aixecament topogràfic del puig (amb les restes actualment visibles) i una prospecció arqueològica per determinar la importància i necessitat de futures intervencions.

La direcció tècnica d'aquesta intervenció ha anat a càrrec de Montse Freixa i Vila i hi han treballat com a tècnics arqueòlegs: Francesc Busquets i Costa, Marta Fàbregas i Espadaler i Isidre Pastor i Batalla.

EL MARC GEOGRÀFIC

La comarca de la Garrotxa està formada per 21 municipis i ocupa una extensió total de 734,2 Km.

Es troba situada a l'extrem Nord Oriental de Catalunya, limitant al nord amb els Pirineus (que fan de frontera amb el Vallespir), al sud amb la Serralada Transversal (a l'altra vessant de la qual s'estenen les comarques d'Osona i la Selva), a l'est amb l'Alt Empordà, el Pla de l'Estany i el Gironès i a l'oest amb el Ripollès.

Geomorfològicament el Mallol i la vall d'en Bas pertany al que s'anomena subcomarca de la Baixa Garrotxa, caracteritzada per uns cordals orogràfics que a més de delimitar la comarca a migjorn i ponent es drecen com a horst entre les diverses dovelles d'enfonsament. Aquestes serres que formen part del Sistema Transversal estan formades per materials eocènics i segueixen la direcció NW-SE. Les principals són les de St. Julià del Mont, les del Corb i les de Finestres i tancant per la banda SW trobem la plataforma estructural del Cabrerès amb el seu pic més alt, el Puigsacalm (1515 m.s.n.m.)¹.

La seva estructura lítica està formada per combinacions de margues i maciços i en la vall per llims fins lacustres.

El principal riu que discorre per la vall d'en Bas i per tota la comarca és el Fluvià (d'oest a est). Aquest, amb 85 Km. de llargària, neix a la serra de la Salut i el Grau, com a conseqüència de la unió de diversos torrents que s'originen en aquesta serra i dels que procedeixen del Puigsacalm, Sta. Magdalena i les seves estribacions².

La plana d'en Bas es troba situada al sud d'Olot, seguint aproximadament la direcció del Fluvià, que la travessa. Aquesta plana es delimita a l'est per la serra del Corb, al nord la fossa tectònica de la plana de Bas enllaça amb el pla d'Olot i a ponent trobem el Puigsacalm, la serra de Llancers i la de St. Miquel. Pel sud, els contraforts d'aquesta serra tanquen la vall.

La vall té una amplada mitjana d'1 Km. i una longitud de 6 Km., mentre que la seva altitud mitjana es troba al voltant dels 450 m.s.n.m. Es tracta d'una fossa tectònica encaixada enmig d'un sistema de falles (les més

---

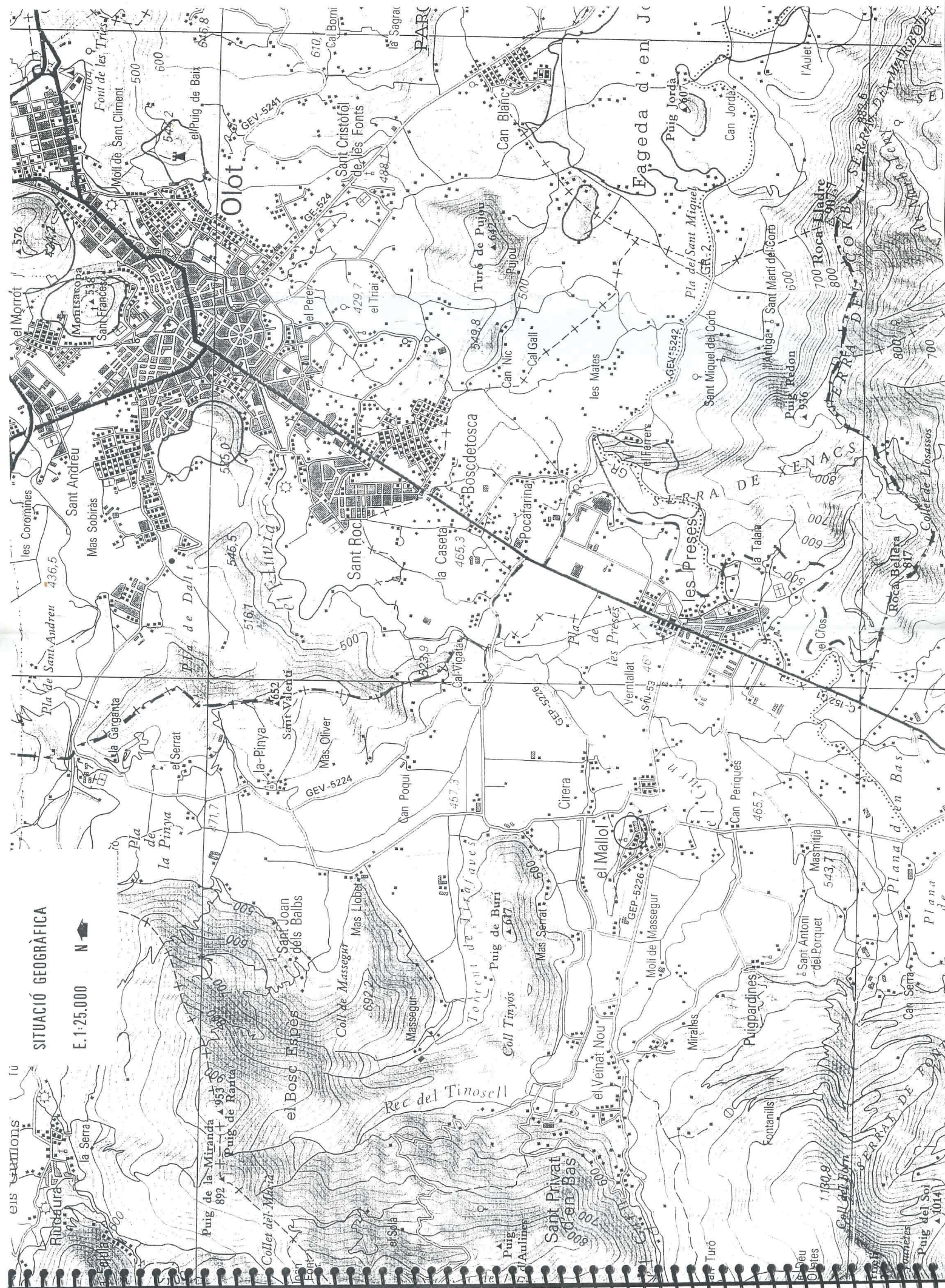
¹ A.A. V.V.: *El Gironès, la Selva i la Garrotxa*, a Gran Geografia Comarcal de Catalunya. Vol. III. Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona, 1981.

² BOLÒS I CAPDEVILA, M.: *La Comarca de Olot. Estudio de Geografía Regional*. CSIC, Universidad de Barcelona. Barcelona, 1977.

importants situades a l'oest) mostrant una clara diferenciació entre la plana i la zona de muntanya del Puigsacalm. A l'inici del quaternari va ser ocupada per un llac format per la barrera produïda per le colades basàltiques dels volcans d'Olot.

La vila del Mallol es troba en una elevació del terreny, a 530,59 m.s.n.m. en el seu punt més alt i situada a l'esquerra del Gurn (prop del seu aiguabarreig amb el Fluvià). Des del puig es domina tota la vall d'en Bas i el pla d'Olot i és per tant un punt d'importància estratègica des de l'antiguitat.

Les seves coordenades U.T.M. són. X= 453,5 i Y= 4666,5.

SITUACIÓ GEOGRÀFICA

E. 1:25.000

eis sarrions lu

Ribadaura
la Serra
Puig de la Miranda 953.6
Puig de Ranta 953.6
Coll de la Maza
el Bosc Espes
Sant Joan dels Balbs
Mas Llobet
Massegur
Coll de Massegur 692.2
Torrent de l'Àves
Coll Tinyós
Puig de Buri 617
Mas Serrat
el Veinat Nou
el Malloj
Moli de Massegur
Miralles
Fontanills
Puig Privat d'en Bas
Sant Antoni del Porquet 543.7
Masmítica
Plana de

el Morrot 576
les Cororjines
Sant Andreu
Mas Sobriàs
Pla de Sant Andreu 436.5
Pla de Dalt
la Garganta
el Serrat
la Pinya
Sant Valentí
Mas Oliver
San Poqui
Car Vigatús
Cirera
Can Perquès
Moll de Massegur
Sant Antoni del Porquet 543.7
Masmítica
Plana de

Font de les Tries
Moli de Sant Climent
el Puig de Baix 646.8
Olot
Sant Cristòfol de les Fonts
Can Blanc
Turó de Puig
Pujou
Can Nic
Cal Gall
les Mates
Sant Miquel del Corb
Antiga de Sant Martí del Corb
Puig Redon 946
Roca Lladre 800
Coll de Llosassos
Roca Bellera 817
Coll de Llosassos

el Perer
el Triar
Sant Roc
la Caseta
Pocafarina
Sant Miquel del Corb
Antiga de Sant Martí del Corb
Puig Redon 946
Roca Lladre 800
Coll de Llosassos
Roca Bellera 817
Coll de Llosassos

el Morrot 576
les Cororjines
Sant Andreu
Mas Sobriàs
Pla de Sant Andreu 436.5
Pla de Dalt
la Garganta
el Serrat
la Pinya
Sant Valentí
Mas Oliver
San Poqui
Car Vigatús
Cirera
Can Perquès
Moll de Massegur
Sant Antoni del Porquet 543.7
Masmítica
Plana de

el Morrot 576
les Cororjines
Sant Andreu
Mas Sobriàs
Pla de Sant Andreu 436.5
Pla de Dalt
la Garganta
el Serrat
la Pinya
Sant Valentí
Mas Oliver
San Poqui
Car Vigatús
Cirera
Can Perquès
Moll de Massegur
Sant Antoni del Porquet 543.7
Masmítica
Plana de

el Morrot 576
les Cororjines
Sant Andreu
Mas Sobriàs
Pla de Sant Andreu 436.5
Pla de Dalt
la Garganta
el Serrat
la Pinya
Sant Valentí
Mas Oliver
San Poqui
Car Vigatús
Cirera
Can Perquès
Moll de Massegur
Sant Antoni del Porquet 543.7
Masmítica
Plana de

el Morrot 576
les Cororjines
Sant Andreu
Mas Sobriàs
Pla de Sant Andreu 436.5
Pla de Dalt
la Garganta
el Serrat
la Pinya
Sant Valentí
Mas Oliver
San Poqui
Car Vigatús
Cirera
Can Perquès
Moll de Massegur
Sant Antoni del Porquet 543.7
Masmítica
Plana de

el Morrot 576
les Cororjines
Sant Andreu
Mas Sobriàs
Pla de Sant Andreu 436.5
Pla de Dalt
la Garganta
el Serrat
la Pinya
Sant Valentí
Mas Oliver
San Poqui
Car Vigatús
Cirera
Can Perquès
Moll de Massegur
Sant Antoni del Porquet 543.7
Masmítica
Plana de

el Morrot 576
les Cororjines
Sant Andreu
Mas Sobriàs
Pla de Sant Andreu 436.5
Pla de Dalt
la Garganta
el Serrat
la Pinya
Sant Valentí
Mas Oliver
San Poqui
Car Vigatús
Cirera
Can Perquès
Moll de Massegur
Sant Antoni del Porquet 543.7
Masmítica
Plana de

ANTECEDENTS I NOTÍCIES HISTÒRIQUES

El topònim *mallol* (*maleolo, malleolo i mayolo*) ja apareix citat a començament del segle XII. La primera referència documental que tenim sobre l'existència del castell és de l'any 1204, moment en que els documents especifiquen la seva existència. A causa d'uns convenis entre Berenguer, prior de Puigpardines i Elionart, on trobem escrit: *Actum est in castro dez Maiol*. Així doncs, sembla força clar situar la construcció del castell durant la segona meitat del segle XII, segurament obra dels vescomtes de la casa de Cervera. Tenim un altre document que data del 5 d'agost de 1127, on el rei Ramon Berenguer III dóna al senescal Guillem Ramon de Montcada la batllia de Pere, fill d'Udalard vescomte de Bas, amb tots els honors que els seu pare tenia i que eren: els castells de Milany, de Castelló, el de Mont-ros, el de Beuda, el del Catllar i el de Montagut. Com que en aquest document el castell del Mallol no hi és citat, per això situem la seva construcció en una data posterior a 1127 i anterior a 1204.¹

Pel que fa a la construcció de la capella del castell, tenim un altre document de l'any 1252, en el que Gueraua d'Anglesola hi institueix i funda el benifet de Sant Just. La capella està sota l'advocació de Sant Just.

Els trets diferencials que fan destacar el Mallol de la resta de parròquies és l'existència del castell, la notaria dels vescomtats i la seu del veguer. Tot i que alguns autors creuen que el castell del Mallol era la residència dels vescomtes, altres estudiosos creuen que només seria un lloc de pas, ja que la noblesa medieval no solia tenir un lloc fixe de residència, sinó que deambulava per totes les seves possessions i que en aquest cas serien els castells esmentats anteriorment: Milany, Beuda, Mont-ros i Montagut.

Vers l'any 1241, Pere Arborea, vescomte de Bas, féu donació a Simó de Palau de tot el vescomtat de Bas i per tant del castell del Mallol. Més tard passarà a mans de la seva filla i hereva Sibil.la, la qual l'any 1280 ven el vescomtat de Bas, al rei Pere III el Gran, i aquest el dóna l'any 1285 a Ponç Hug IV d'Empúries, fill i hereu de l'esmentada Sibil.la. A partir de l'any 1364 i fins l'any 1381, el vescomtat de Bas és possessió de la corona, fins que el donen a la casa de Cabrera, domini que persistirà fins que Verntallat l'any 1465 en pren possessió i esdevé senyor del vescomtat.

Cal fer esment dels habitants del castell, és a dir, els *castllans*. Eren els que s'encarregaven de les tasques de manteniment i de guarda del castell i en tenim notícies des de mitjan del segle XIV. A partir del segle canvia la

¹ PAGÈS I PONS, J.: *El Mallol, centre administratiu del vescomtat de Bas*. Girona, 1982: pàg. 21.

denominació d'aquests i passen a anomenar-se *capità del castell*, ja que segurament hi devia haver una petita guarnició, destinada a la vigilància dels presos que a vegades s'hi trobaven tancats.

Abans dels terratrèmols dels anys 1427 i 1428 la vila del Mallol estava molt ben fortificada. Per una banda el castell i la capella estaven emmurallats i per l'altra, hi havia una segona línia de muralla que englobaria tota la vila. La porta d'accés a aquest segon recinte emmurallat encara actualment es pot veure. Es troba a un metre per sobre el nivell actual i en queda la volta i l'anell de pedra. Sembla també que aquesta porta seria doble i tindria un rastell. Al costat s'aprecia una possible torre, reformada i on s'hi observen dues espitlleres.

Així doncs, tenim tots els ingredients necessaris que conformen un nucli a l'època medieval: castell, capella, mercat, notaria i seu dels veguers. En la documentació treballada dels segles XIV i XV, es veu clarament que el nucli estava format per dues parts diferenciades: la vila del Mallol i el puig del Mallol.

A causa de que aquesta *Introducció Històrica* fa referència a la memòria del castell, ens centrarem més en la informació del Puig del Mallol i dels seus habitants. El Puig estava molt habitat, bàsicament per petits propietarism tal i com ho demostra l'estudi *Els senyorijs alodials en el vescomtat de Bas a la baixa edat mitjana*, de Joan Pagès i Pons, donant tot un seguit de notícies documentals. Algunes d'aquestes, les que fan referència al castell i als seus habitants, les presentem a continuació:

- "... el 4 d'abril de 1352, Berenguer de Buigues, clergue i rector de la capella de Sant Just del Mallol, establí a Bernat de Bellsolà i a la seva esposa Estruga, a perpetuïtat, unes cases que la capella i l'esmentat clergue per raó del benifet de Sant Just tenia en el puig del Mallol...Afrontaven a orient amb les muralles del lloc del Mallol; a migdia, amb les cases d'en Mascomas; a ponent, amb carrer públic que per allà passava i a cerç amb les cases d'en Guillem"; pàg. 401.
- "... el 6 de febrer de 1406, Antoni de Bellsolà, del lloc del Mallol, concedí i de nou establí en emfitèusi a Berenguer de Pla...una casa que tenia en el citat lloc, que afrontava a orient amb la muralla; a migdia, amb la casa de Francesc Collell; a ponent, amb via pública; i a cerç amb la casa del susdit Antoni Bellsolà..."; pàg. 402 (Arxiu de Protocols d'Olot, Notaria del Mallol, reg. 32, fol. 18).

- *“... els Ricau o Rigau foren una nissaga distingida i de notable antigor, establerts en el Puig del Mallol... L’1 de març de 1356, Ramon Ricau i Blanca, arrendaren a Berenguer de Buigues, clergue, obtentor del benifet de Sant Just, instituït i fundat a la capella del castell del Mallol, tota aquella casa, anomenada “La Torre”, situada en el lloc del Mallol”; pàg. 404 (APO, Notaria del Mallol, re.4, fol. 13).*
- *“... Els Torro eren una familia distingida i força acabalada, instal.lada en el puig del Mallol...”; pàg. 416.*
- *“... Algunes branques procedents del mas Tertuç de Sant Privat, sembla que s’instal.laren cap el segon o tercer decenni del segle XIV en el puig del Mallol (APO, Notaria del Mallol, reg. 2, fol. 29)... En Jaume Tertuç, el 29 de novembre de 1407, comprà a Berenguer de Llobet i a Francesca, muller seva, una casa que tenien en el lloc del Mallol, que afrontava a orient amb el mur; a migdia amb la casa d’en Bellsolà; a ponent amb la casa de Pere Ferragenal; i a cerç, amb la via pública...”; pàg. 419-421.*
- *“... Els Mascoma al segle XIV tenien una casa en el Puig del Mallol situada a la part de llevant, adossada a la muralla, i un mas, anomenat Mascomas, situat al pla, a la part de migdia del puig del Mallol. Aquest mas més tard fou anomenat Moner, denominació que encara avui pedura...”; pàg. 427 (APO, Notaria del Mallol, reg. 13, fol. 10).*
- *“... A causa de les discòrdies provinents per la venta d’un censal, a Jaume Puigmitjà de Puipardines, aquest el 5 de maig de l’any 1454 està prèns en el castell del Mallol...”; pàg. 433.*
- *“... Ramon de Camps, mercader, habitant en el Puig del Mallol...”; pàg.433 (APO, Notaria del Mallol, reg. 2, fol. 37).*
- *“... Simona, filla de Guillem de Bastons, difunt, que habitava al Puig del Mallol...”; pàg. 434.*
- *“...Els Montseré forne una nissaga forastera establerta des de no sabem quant al Puig del Mallol...”; pàg.434.*
- *“... Els Buch, procedents de Sant Iscle de Colltort, s’establiren al Puig del Mallol, quasi a la segona meitat del segle XV...”; pàg.435, (Arxiu de Ramon Campderrich, d’Olot, pergami núm. 38).*
- *“... El mas Maiola estava emplaçat en el Puig del Mallol i estava ocupat per Bernat Perer i la seva muller Elisenda i Francesc, llur fill i*

hereu...El 29 de maig de 1405, en Bernat Perer vengué a Francesc Ferrer Sauleda, també del Mallol, certa feixa de terra que tenia en el mateix Puig del Mallol..."; pàg.439 (APO, Notaria del Mallol, reg.22, fol.34).

- "... El 22 de maig de 1455, Ramon Parer vèn a Maria un hort de terra que tenia en el Mallol...Afrontava a orient, amb l'hort d'en Llorenç grugats..., a migdia, amb una bassa de darrera del castell; a occident amb honor del venedor que allà hi quedava; i a cerç, amb honor d'en Collell... "; pàg.441 (APO, Notaria del Mallol, reg.45, s.f.).
- "...Antoni de Massegur, que exercí l'ofici de ferrer en el Puig del Mallol...Antoni Massegur, a causa de molts i preuats serveis fets envers la seva persona per part de Pere Màrtir Desprat, clergue...li donà un pati o solar destruït que tenia i posseïa sota certs legítims títols a la plaça de la vila del Mallol juntament amb les pedres que allà hi havia. També li donà cert hort de terra que tenia en el Puig del Mallol que afrontava a orient amb els murs de la dita vila; a migdia, amb via pública; a occident, amb honor d'en N (il.legible); i a cerç, amb honor d'en Fabri... "; pàg.443 (APO, Notaria del Mallol, reg. 15, fol. 29).
- "...Els Sabater foren una altra nissaga de ferrers instal.lats en el Puig del Mallol, ja en el 1405... "; pàg.444.
- "... El 1406, ja trobem Dalmau de Bosch i la seva esposa Maria, habitant en el Puig del Mallol... "; pàg.445.
- "...Jaume Arbuset, pararire, habitava en el Puig del Mallol... "; pàg.445.
- "...En el penúltim decenni del segle XIV habitava en el Puig del Mallol en Ramon Muntada... "; pàg. 445.
- "... Alamanda... trasl.lada la seva residència al Puig del Mallol... "; pàg.446 (APO, Notaria del Mallol, reg.15, fol.18).
- "...El 1457, Joan Puig, carnisser del Mallol, es trobava prèns en el Castell del Mallol... "; pàg.446 (APO, Notaria del Mallol, reg. 13, fol.37 i reg.1466-1468, fol.54).
- "...Antoni Blanc, fuster, també domiciliat en el Puig del Mallol, on el trobem en el decenni dels anys 60 del segle XV... "; pàg.446.
- "...Joan Solà residia al Puig del Mallol... "; pàg.447.

- "...Joan Perri, sabater habita al Puig del Mallol..."; pàg.447 (APO, Notaria del Mallol, reg.1466-1468).

Una de les conclusions que ens dóna l'autor i que és important pel treball de recerca arqueològica és que hi hauria un seguit de cases arrengrades de nord a sud i adossades.

No fou fins que arribaren els terratrèmols a partir de l'any 1426, que es produïren els primers canvis importants al castell del Mallol. Entre 1420 i 1430 hi hagueren varis moviments sísmics, però sembla que els més importants foren al març de 1426, el 15 de maig de 1427 i el 2 de febrer de 1428. Gràcies a un document conservat a l'Arxiu de la Catedral²: *Fuit magnus terremotus, non antea visus nec auditus; et propter maximas tres concusiones que fuerunt in terra illo die, dicitur quod interierunt in eodem die intus ecclesias audientes divinum officium, ultra mille personas. Ruerunt enim, et fuerunt solo coequate inter alia loca, ville Amerii, Sti Felicis de Payarolis, Oloti, Rivipulli, Campirotundi, locus et ecclesia Sancti Stephani de Oculo*. Aquests terratrèmols van enderrocar cases, el castell, la capella de Sant Just i les muralles. I sembla que foren la causa de l'arribada al Mallol del vescomte Bernat Joan de Cabrera, el 28 de maig de 1428, per tal de solventar els problemes més urgents.³

Sembla que l'any 1431, el castell ja estava reconstruït i gràcies a una visita pastoral, coneixem que la capella de Sant Just, l'any 1432, ja estava bastida de nou, però no dins del recinte del castell, sinó a la plaça de la vila del Mallol. A la nova església hi havia l'altar major dedicat a Sant Just i un altre sota l'advocació de Sant Bartomeu. La rapidesa d'aquesta construcció fa pensar en la intervenció del vescomte de Bas, pel que fa al seu finançament, ja que sabem per altres visites pastorals, que la majoria de les esglésies dels entorns que també patiren els terratrèmols, no foren reconstruïdes, fins anys molt més endavant.

Pel que fa a la muralla, no hi ha documentació posterior al cataclisme que en faci referència, per tant sembla que no es tornaren a reconstruir, sinó que els veïns n'aprofitaren les pedres per a bastir de nou les seves cases.

Cal destacar, que els terratrèmols són també la causa del canvi de nom de la mateixa vila, la qual passa a dir-se Vilanova de Bas, però a partir del segle XVI torna a recuperar l'antiga denominació de la vila del Mallol.⁴

² VILLANUEVA, J.: *Viaje literario a las iglesias de España*, vol.XIV: 32.

³ PAGÈS I PONS, J.: *El Mallol, centre administratiu del vescomtat de Bas*. Girona, 1982: pàg. 43-45.

⁴ PAGÈS I PONS, J.: *El Mallol, centre administratiu del vescomtat de Bas*. Girona, 1982: pàg. 56 i 65.

METODOLOGIA

La intenció d'aquestes prospeccions era la d'establir una delimitació de l'extensió real del jaciment i establir si hi havia concentració de materials de cara a futurs sondejos on aquesta concentració fos més intensa.

Per dur a terme la tasca, optarem per la realització d'una prospecció sistemàtica com a mètode de treball.

L'elecció d'aquest mètode ve justificada pels bons resultats obtinguts en diferents indrets, com Anglaterra i els Estats Units i també a diverses zones de la Mediterrània. També fou utilitzat per primera vegada a Catalunya en la zona de Banyoles, en la Vila de Vilauba, però el treball més extens s'ha realitzat a l'Ager de Tarraco,

El mètode de prospecció es realitzà sempre endavant, en línia recta, deixant uns cinc metres de distància entre cada persona i formant línies paral·leles per tal de cobrir d'una forma regular la superfície a prospectar.

D'aquesta forma es dividí l'àrea en dos camps : Camp A i Camp B. per les dimensions del Camp A, aquest es dividí en 5 sectors més per a facilitar les tasques de prospecció : Camp A1, 2, 3, 4 i 5.

Per tal d'enregistrar les dades recollides durant el treball de camp, emprarem una fitxa que s'inspira en els models proposats pel Dr. Simon Keay, en el Seminari sobre Tècniques d'Excavació i Prospecció Arqueològica de l'any 1989 a la U.A.B. La finalitat d'aquesta fitxa és la de permetre identificar posteriorment el sector o zona sobre el plànol i les condicions físiques en les que es trobava el terreny en el moment de realitzar-hi les tasques de recollida de ceràmica, el nombre de passades o prospeccions efectuades en cada sector i si donava indicis arqueològics (tant de ceràmica com d'estructures).

SISTEMA DE CODIFICACIÓ DEL MATERIAL

Tot el material arqueològic va ser rentat, menys el metall (que per les seves especials característiques no ho feia aconsellable).

Una vegada realitzat tot el rentat del material de la intervenció, s'agrupà tot aquest per a procedir a siglar-lo i classificar-lo.

Es siglaren totes les peces amb les inicials del nom del jaciment (CM), l'any de la campanya (98), el camp al qual estava adscrit el material (A, B, 1, 2, 3...). Cada ceràmica amb forma, així com alguna de les

ceràmiques decorades (depenent de la seva importància), s'individualitzaren amb un número propi. En canvi, qualsevol altre tipus ceràmic sense forma, els ossos i algun material no ceràmic no van rebre cap número individual, tan sols la sigla del jaciment, l'any de la campanya i el Camp.

Tot aquest material va quedar enregistrat gràficament en dues fitxes diferents :

Fitxa de l'inventari

Fitxa descriptiva del material arqueològic.

DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS REALITZATS

Tal i com ja s'ha assenyalat en la part introductòria d'aquesta memòria, el projecte que l'empresa ATICS S.L. va presentar constava de dos apartats ben definits: l'aixecament topogràfic i planimètric de les estructures que resten encara visibles en aquests moments i la prospecció sistemàtica de la zona que ocuparia el jaciment.

Amb la finalitat de que aquesta **Prospecció** fos el més acurada possible es dividí la zona en 2 camps: **Camp A i Camp B**.

El **Camp B**, presenta la particularitat de que no fou prospectat. Els motius són dos: en primer terme perquè aquest estava cultivat (amb plantacions de cols i alls) i en segon terme (i el més important) perquè segons informacions orals (dels veïns del puig) ens havien comentat que durant els anys 60 es va construir el dipòsit de les aigües (el qual es pot veure encara actualment i en funcionament a la part superior del jaciment i adossat al mur del cementiri) i amb les terres procedents del buidat per construir-lo és creà el **Camp B**. El moviment i buidat de terres que va suposar aquesta obra van fer que apareguessin "moltes pedres" segons els veïns, és a dir, restes d'antigues estructures "segons nosaltres".

Per tant fins els anys 60 el **Camp B** no existia, es trobava a la mateixa alçària en la que es troba l'actual carrer i s'hi instal.laven en aquest lloc els pellers de les diferents cases del Puig del Mallol.

El que sí es podia veure en els anys 60 i que ara presenta més dificultats per poder ser observat és el mur que delimitava el **Camp A** del jaciment i que feia de mur de separació entre la zona on s'instal.laven els pellers i el jaciment pròpiament dit. Segons referències orals del veï del poble que mena els horts del **Camp B**, ells prengueren les terres fruit del buidat del dipòsit i sobrealçaren el terreny (quasi fins la meitat del desnivell) per poder-lo cultivar

El **Camp A**, en canvi, sí que fou objecte de prospecció. Degut a la seva extensió es pensà en la possibilitat de subdividir-lo en diferents sectors a fi de facilitar les tasques de prospecció i així poder individualitzar molt més clarament en quins llocs es documentava amb més intensitat la presència de material arqueològic i en quins altres llocs no.

Així doncs, es procedí a la seva subdivisió que restà d'aquesta forma: A (**Camp A**) 1, 2, 3, 4 i 5. Els números indiquen el total de subdivisions que s'hi feren (veure la representació en el plànol on s'indiquen les zones).

Una vegada dividit el Camp A es va procedir a prospectar els subcamps individualment, guardant el material arqueològic recollit en diferents bosses per cada un d'aquests subcamps. Es localitzaren restes arqueològiques en quatre d'ells menys en el subcamp A1, el qual pel fet d'estar cobert d'herba i formar part en els anys 60 de la zona on es produïren els moviments de terres per situar el dipòsit de les aigües, havia perdut la seva estructura original tan externa com a nivell del subsol, i no vam creure necessari prospectar-lo. Cal afegir que actualment discorren per sota les tuberies d'aigua que surten del dipòsit principal i que distribueixen l'aigua des del puig a tota la Vila.

Les condicions del sòl del jaciment quan es prospectà eren prou bones. La major part del Camp A es trobava sense cultivar, la qual cosa ens permeté prospectar directament sobre la terra natural i identificar al mateix temps tot el material arqueològic que s'havia de recollir. Tan sols a la banda Sud del camp (i que afecta als subcamps A3,4 i 5) hi havia plantades dues filades de cols, que van fer una mica més complicada la prospecció en aquesta zona.

Val a dir, que tota aquesta zona, ubicada en un nucli de població ha estat destinada a molts diversos usos al llarg dels anys i per tant el material recollit durant la prospecció és un fidel reflex de tot això. El material ceràmic recuperat ofereix un ventall cronològic que abarca des d'època medieval fins els nostres dies, la qual cosa probablement no succeiria si el jaciment es trobés en una àrea rural o en un camp allunyat del nucli de població del Mallol.

Tenim coneixement de que darrerament s'hi han instal·lat diverses estructures relacionades, en aquest cas, amb la fira de St. Nicolau (que es celebra cada any al Mallol) i també tenim coneixement de que durant molts anys ha servit de lloc on es guarden les eines del camp i en alguns moments com a abocador (és el cas de la cisterna). Per tant és molt normal que a banda de recuperar testimonis arqueològics relacionats amb el castell, es documentin també restes materials que fan arribar la datació de l'ús del puig fins els nostres dies. Tenint en compte que la finalitat d'una prospecció és la de documentar tot el que es relaciona amb la història i ocupació del jaciment, en el cas del puig del Mallol, aquesta resta perfectament reflexada fins els nostres dies.

L'única informació que no ens ha proporcionat aquesta prospecció (així com qualsevol altra) és la de la potència del sediment arqueològic. Per

tenir-ne coneixement caldrà esperar els sondejos arqueològics en profunditat que ens donaran aquesta dada, així com també la de l'estratigrafia del jaciment.

Del que sí en tenim constància és de la presència de la roca mare en aquest sector, ja que algunes estructures es troben assentades sobre aquesta. La dada, però, no és suficient ja que la roca natural no és uniforme i en alguns llocs pot aflorar més superficialment i en d'altres es pot trobar en cotes molt més inferiors.

L'altre objectiu d'aquesta intervenció fou el de **documentar les restes estructurals (que incloïa un aixecament topogràfic i planimètric)** a fi de que permetessin una millor delimitació i redefinició del jaciment i en el cas particular del Mallol, que ens ajudessin a emmarcar més clarament l'àrea que ocuparia el castell. I és per això que que destinarem una part del temps de la prospecció a la recerca d'aquests testimonis.

Una de les restes més evidents amb la que ens topàrem en el moment d'iniciar la prospecció fou la documentació de la cisterna, la qual ocupa la part central del Camp A. La cisterna és una de les poques restes del castell de la que se'n té coneixement des de sempre (la cisterna i una part de la porta de la cinta de muralla que envoltava la Vila, són les úniques restes de les que ens parlen els historiadors). Aquesta mesura aproximadament 3,5 x 5 m.

Actualment està coberta per herbes i romagueres a fi d'impedir que s'hi pugui caure dins, però anys enrere (i sempre segons informacions orals dels veïns) s'hi podia baixar i veure'n la seva estructura. Del que també en tenim coneixement és de que durant molts anys aquesta també havia funcionat d'abocador per la gent del poble. I si més endavant s'hi duu a terme una altra actuació arqueològica, caldrà buidar-la i netejar-la a fi de poder veure'n la seva estructura original i poder documentar-la en una nova planimetria.

Pel que fa a aquest darrer punt i degut a les tasques d'aixecament topogràfic i planimètric del jaciment s'ha procedit en la seva banda S i E a netejar-la una mica (sempre per la banda externa) a fi de poder localitzar algun fragment de filada i un angle per poder-la incloure fidelment en la planimetria.

A banda de la cisterna, no s'ha documentat superficialment cap més resta estructural dins el camp que ens hagi pogut donar algun indicati d'una

organització interna del castell (és a dir, habitacions o separacions internes de l'espai).

En canvi, per la banda externa del jaciment s'han documentat un seguit de llenços de mur que ens fan pensar molt probablement en la muralla de tancament del recinte del castell.

Per la banda de ponent del jaciment i limitant amb el dipòsit de les aigües no s'ha documentat cap indici de resta estructural pel simple fet de que si aquesta hagués existit hauria estat destruïda en el moment de la construcció del dipòsit i la informació que se'n podria treure ha desaparegut per sempre.

De la mateixa manera, el terraplè que existeix ara per accedir al jaciment des de la plaça de la Vila tampoc hi era anteriorment (segons notícies dels veïns) i l'accés al Camp A es feia de forma més abrupta i a través d'unes petites escaletes de pedra (contemplades en la planimetria) que instal·lades a l'altura de l'actual plaça i carrer hi donarien accés.

Seguint per la banda de migdia del jaciment i paral·lel a l'actual carrer, aquestes escales es situen en la seva banda més occidental i es troben actualment mig cobertes pel Camp B. Al llarg d'aquesta banda sud hi discorre un mur que en aquests moments fa de límit entre el Camp A i B i que antigament limitava el jaciment i el carrer i pellers. Actualment es fa difícil d'observar ja que resta cobert d'herbes i s'aprecien tan sols alguns carreus que sobresurten entre mig d'aquestes. El mur mesura 12 m.

Val a dir que entre el Camp A i el B hi ha un desnivell d'aproximadament 1,5 m. que és el que permet entreveure el mur, mentre que la resta queda cobert per aquest metre més de terres superposades que formen el Camp B.

Aquest mur, en la seva banda més oriental es perd, encara que es reprèn (segons les planimetries) més endavant, formant part del llenç de mur localitzat en la banda est del jaciment. En aquest extrem més occidental i separat tant del mur localitzat al sud com del localitzat a l'est, es troba també la resta d'una estructura que possiblement sigui un fragment de mur (es tractaria del probable angle de la muralla) que actualment es troba tot sol en aquesta zona i que ha estat objecte d'una consolidació en època actual.

En aquest extrem més occidental i a tocar del mur sud, es documentà també un retall en la roca natural. En futures actuacions caldrà procedir a la

seva neteja i documentació per saber si es pot associar a una estructura relacionada directament amb el castell o si es tracta tan sols d'una obra feta més tard i que funciona amb independència d'aquest.

Seguint per la banda de **levant**, el mur gira i es documenta tot un altre llenç de mur, assentat en aquest cas sobre la roca mare i al qual se li adosa un galliner i una cabana (de construcció moderna) que formen part de les dependències d'una casa de pagès que es situa allà mateix. El mur mesura 25 m.

En tota aquesta banda est s'aprecia prou bé la construcció del mur, que com ja s'ha dit, s'assenta sobre la roca mare i està format per uns carreus de tamany mitjà, de mides regulars i lligats amb morter de calç, la tècnica constructiva dels quals recorda perfectament a les de les construccions d'època medieval. La roca natural que li serveix de fonamentació, en aquest cas sembla estar treballada i retallada, formant el que podria ser un probable vall o fossat. Aquest llenç de mur s'aprecia també des de la part superior del jaciment, encara que en aquesta zona, en formar el marge del camp, es troba cobert per les males herbes i romagueres.

Aquest mur est, en la seva banda més septentrional sembla ser (segons les noves planimetries), que giraria cap a l'esquerra, iniciant l'anomenat mur **nord o de tramuntana** que tancaria el castell per aquesta banda. Aquest mur, amb més o menys dificultat, s'ha documentat al llarg de tota la zona prospectada (i com en el cas del mur est, aquest també es segueix des de la part superior del jaciment i també com l'altre es troba cobert de romagueres), però en aquest tram sembla que continua en direcció al dipòsit, passa pel darrera del cementiri, l'esglèsia i es perd aproximadament passada la rectoria (que es troba adossada a l'esglèsia). Aquest mesura 73 m.

El mur, des del seu inici fins el moment en que es perd, es troba cobert per una densa capa d'heura en les seves $\frac{3}{4}$ parts i a la part més inferior, tocant a la feixa que hi ha darrera seu i que fa de camp, està cobert per romagueres. Això dificulta enormement el poder identificar si es tracta d'un sol mur o en són varis i si la tècnica constructiva es tota medieval, com s'aprecia en alguns llocs, i fins i tot poder saber si s'assenta o no directament sobre la roca natural. En aquest cas i de cara a futures intervencions arqueològiques, cal un bon desbrossament de la zona per a poder documentar millor totes aquestes hipòtesis.

La tècnica constructiva medieval que s'aprecia en alguna zona creiem que conviu també amb tècniques més modernes, la qual cosa ens fa suposar que en alguns llocs, aquest podria estar refet o que en alguns casos com el del mur que segueix pel cementiri i l'església podria conviure amb estructures adosades més modernes.

FITXA PROSPECCIÓ

JACIMENT: CM- CAMP A

Nº FITXA: 1

ANY/CAMPANYA: 1998

TIPUS ACTUACIÓ: PROSPECCIÓ

INDICIS ARQUEOLÒGICS:

TIPUS DE SÒL: TERRA ORGÀNICA

TIPUS DE CONREU: HORTA I ERM

VISIBILITAT: BONA

CONDICIONS ATMOSFÈRIQUES:

BOIRA /NÚVOLS/ SOL

CONDICIONS DEL TERRENY:

MOLT HUMIT

GRAU DE FIABILITAT: MITJÀ

OBSERVACIONS: S'HI RECOLLIREN RESTES ARQUEOLÒGIQUES MATERIALS. TAMBÉ S'HI LOCALITZAREN RESTES ESTRUCTURALS (MURS I UNA CISTERNA)

FITXA PROSPECCIÓ

JACIMENT:

Nº FITXA:

ANY/CAMPANYA:

TIPUS ACTUACIÓ:

INDICIS ARQUEOLÒGICS:

TIPUS DE SÒL:

TIPUS DE CONREU:

VISIBILITAT:

CONDICIONS ATMOSFÈRIQUES:

CONDICIONS DEL TERRENY:

GRAU DE FIABILITAT:

OBSERVACIONS:

INVENTARI I GRÀFIQUES DEL MATERIAL CERÀMIC

CAMP A / SECTOR 2

NUM. INVENT.	CLASSE	TIPUS	VORES	BASES	NANSES	ALTRES	INFORM.	TOTAL FRAG.
CM'98-A2	CER. REFLEX METÀL.LIC						2	2
CM'98-A2	CER. BLAVA CATALANA						1	1
CM'98-A2-1	CER. VIDRIADA MARRÓ	CASSOLA	1					1
CM'98-A2-2	CER. VIDRIADA MARRÓ		1					1
CM'98-A2-3	CER. VIDRIADA MARRÓ			1				1
CM'98-A2	CER. VIDRIADA MARRÓ						13	13
CM'98-A2-4	CER. VIDRIADA MARRÓ-GROGA	BOL	1					1
CM'98-A2-5	CER. VIDRIADA MARRÓ-GROGA	PLAT	1					1
CM'98-A2	CER. VIDRIADA MARRÓ-GROGA						1	1
CM'98-A2-6	CER. VIDRIADA GROGA	PLAT	1					1
CM'98-A2-7	CER. VIDRIADA GROGA	PLAT	1					1
CM'98-A2-8	CER. VIDRIADA GROGA	PLATA	1					1
CM'98-A2	CER. VIDRIADA GROGA						6	6
CM'98-A2-9	CER. VIDRIADA MARRÓ-VERDA	BOL	1					1
CM'98-A2-10	CER. VIDRIADA VERDA			1				1
CM'98-A2-11	CER. VIDRIADA VERDA				1			1
CM'98-A2	CER. VIDRIADA VERDA						2	2
CM'98-A2	CER. OXIDADA						10	10
CM'98-A2-12	CER. GRISA MEDIEVAL		1					1
CM'98-A2	CER. GRISA MEDIEVAL						29	29
CM'98-A2	VIDRE						2	2
TOTAL			9	2	1		66	78

CAMP A / SECTOR 3

NUM. INVENT.	CLASSE	TIPUS	VORES	BASES	NANSES	ALTRES	INFORM.	TOTAL FRAG.
CM'98-A3	CER. REFLEX METAL.LIC						3	3
CM'98-A3	PISA						1	1
CM'98-A3-1	CER. VIDRIADA MARRÓ		1					1
CM'98-A3-2	CER. VIDRIADA MARRÓ	PLAT	1					1
CM'98-A3-3	CER. VIDRIADA MARRÓ			1				1
CM'98-A3-4	CER. VIDRIADA MARRÓ	BOL			1			1
CM'98-A3	CER. VIDRIADA MARRÓ						7	7
CM'98-A3-5	CER. VIDRIADA VERDA				1			1
CM'98-A3-6	CER. VIDRIADA MARRÓ-GROGA	BOL	1					1
CM'98-A3-7	CER. VIDRIADA MARRÓ-GROGA	PLATA	1					1
CM'98-A3-8	CER. VIDRIADA MARRÓ-GROGA	PLATA	1					1
CM'98-A3	CER. VIDRADA GROGA						4	4
CM'98-A3	CER. OXIDADA						6	6
CM'98-A3-9	CER. GRISA MEDIEVAL		1					1
CM'98-A3	CER. GRISA MEDIEVAL						16	16
TOTAL			6	1	2		37	46

CAMP A / SECTOR 4

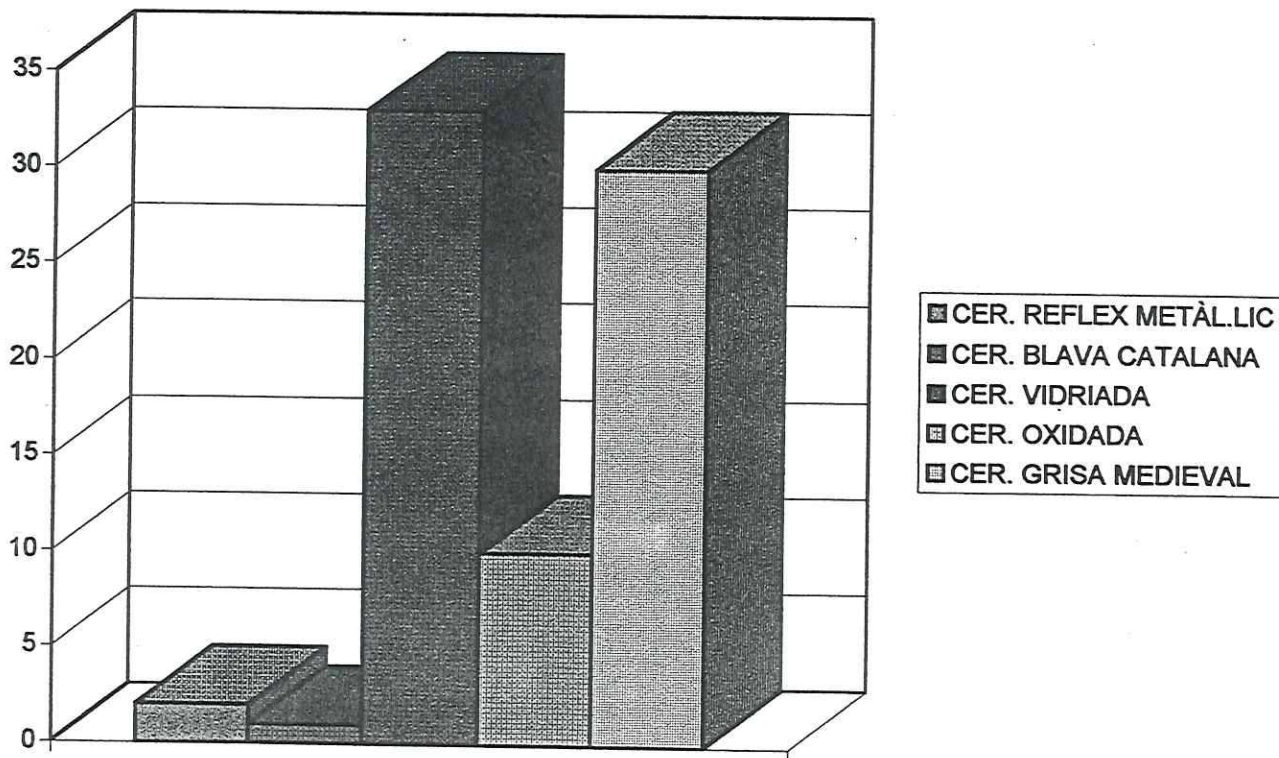
NUM. INVENT.	CLASSE	TIPUS	VORES	BASES	NANSES	ALTRES	INFORM.	TOTAL FRAG.
CM'98-A4-1	CER. REFLEX METÀL.LIC		1					1
CM'98-A4	CER. REFLEX METÀL.LIC						2	2
CM'98-A4-2	CER. BLAVA CATALANA	PLAT	1					1
CM'98-A4-3	PISA		1					1
CM'98-A4	PISA						1	1
CM'98-A4-4	CER. VIDRIADA MARRÓ	ESCUDELLA	1					1
CM'98-A4-5	CER. VIDRIADA MARRÓ		1					1
CM'98-A4-6	CER. VIDRIADA MARRÓ			1				1
CM'98-A4	CER. VIDRIADA MARRÓ						7	7
CM'98-A4-7	CER. VIDRIADA MARRÓ-GROGA	PLATA	1					1
CM'98-A4-8	CER. VIDRIADA MARRÓ-GROGA	PLATA	1					1
CM'98-A4	CER. VIDRIADA VERDA						2	2
CM'98-A4-9	CER. VIDRIADA GROGA	PLAT	1					1
CM'98-A4-10	CER. VIDRIADA GROGA	PLAT	1					1
CM'98-A4-11	CER. VIDRIADA GROGA			1				1
CM'98-A4	CER. VIDRIADA GROGA						1	1
CM'98-A4-12	CER. OXIDADA			1				1
CM'98-A4	CER. OXIDADA						7	7
CM'98-A4	CER. GRISA MEDIEVAL						12	12
CM'98-A4-13	VIDRE				1			1
TOTAL			9	4			32	45

CAMP A / SECTOR 5

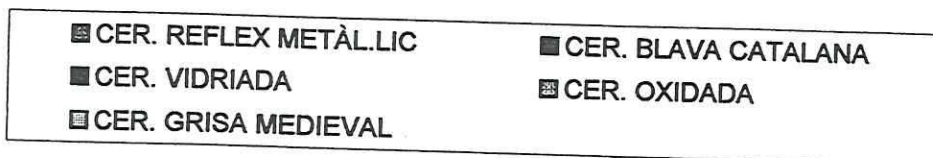
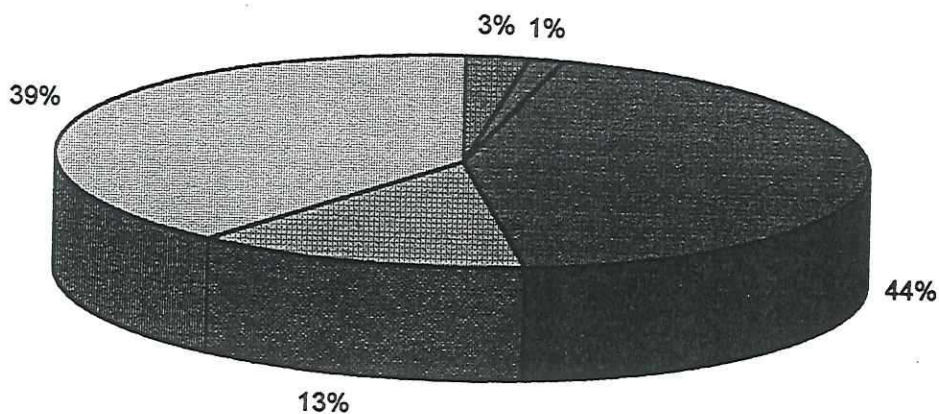
NUM. INVENT.	CLASSE	TIPUS	VORES	BASES	NANSES	ALTRES	INFORM.	TOTAL FRAG.
CM'98-A5-1	CER. REFLEX METÀL·LIC		1					1
CM'98-A5-2	CER. REFLEX METÀL·LIC		1					1
CM'98-A5	CER. REFLEX METÀL·LIC						4	4
CM'98-A5-3	CER. BLAVA CATALANA	PLAT	1					1
CM'98-A5	CER. BLAVA CATALANA						3	3
CM'98-A5-4	CER. VIDRIADA MARRÓ	PLATA	1					1
CM'98-A5-5	CER. VIDRIADA MARRÓ	PLATA	1					1
CM'98-A5-6	CER. VIDRIADA MARRÓ	PLATA	1					1
CM'98-A5-7	CER. VIDRIADA MARRÓ	PLATA	1					1
CM'98-A5-8	CER. VIDRIADA MARRÓ	PLAT	1					1
CM'98-A5-9	CER. VIDRIADA MARRÓ			1				1
CM'98-A5-10	CER. VIDRIADA MARRÓ				1			1
CM'98-A5	CER. VIDRIADA MARRÓ						5	5
CM'98-A5-11	CER. VIDRIADA MARRÓ-GROGA		1					1
CM'98-A5-12	CER. VIDRIADA GROGA	PLAT	1					1
CM'98-A5-13	CER. VIDRIADA GROGA			1				1
CM'98-A5	CER. VIDRIADA GROGA						1	1
CM'98-A5-14	CER. VIDRIADA VERDA		1					1
CM'98-A5-15	CER. VIDRIADA VERDA				1			1
CM'98-A5	CER. VIDRIADA VERDA						3	3
CM'98-A5	CER. OXIDADA						22	22
CM'98-A5-16	CER. GRISA MEDIEVAL	GERRA	1					1
CM'98-A5-17	CER. GRISA MEDIEVAL				1			1
CM'98-A5	CER. GRISA MEDIEVAL						30	30
CM'98-A5	FAUNA						2	2
TOTAL			12	2	3	2	68	87

CAMP A / SECTOR 2

QUANTITAT DE CERÀMICA

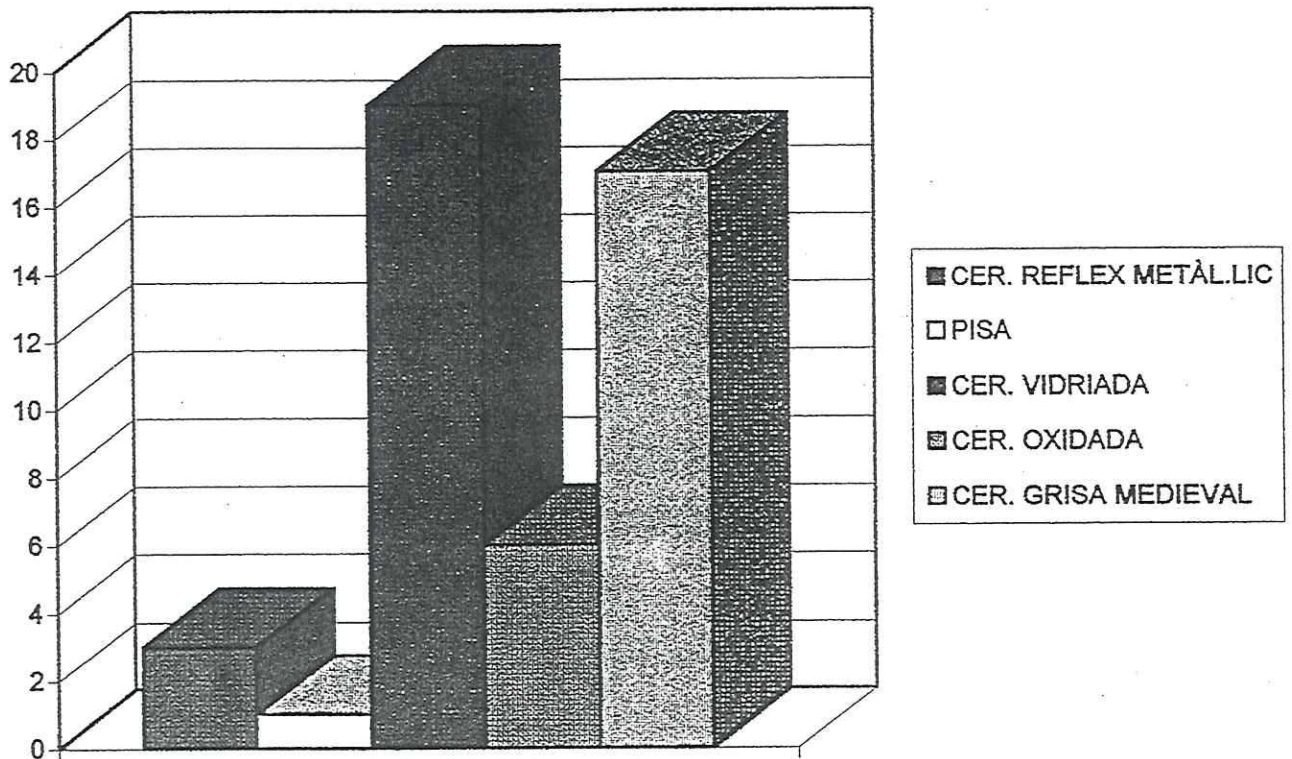

PERCENTATGE DE LA CERÀMICA

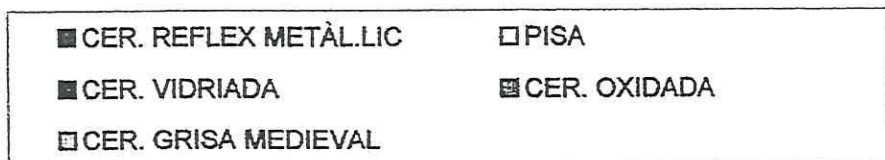
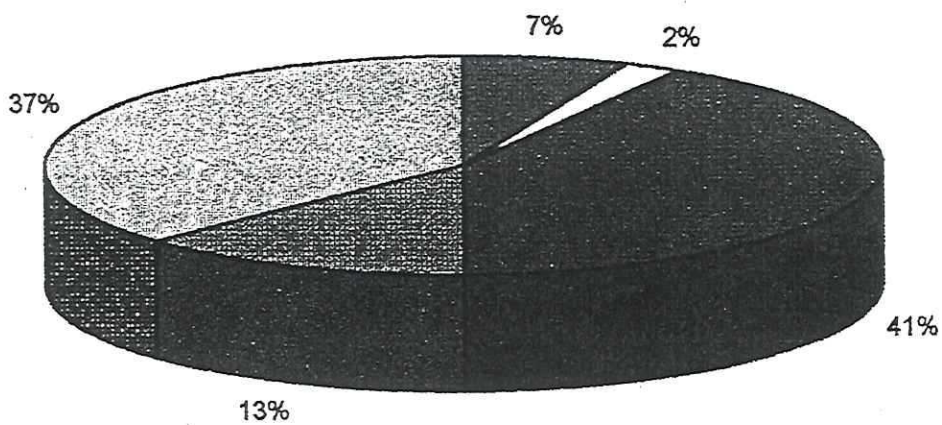

CAMP A / SECTOR 3

QUANTITAT DE CERÀMICA

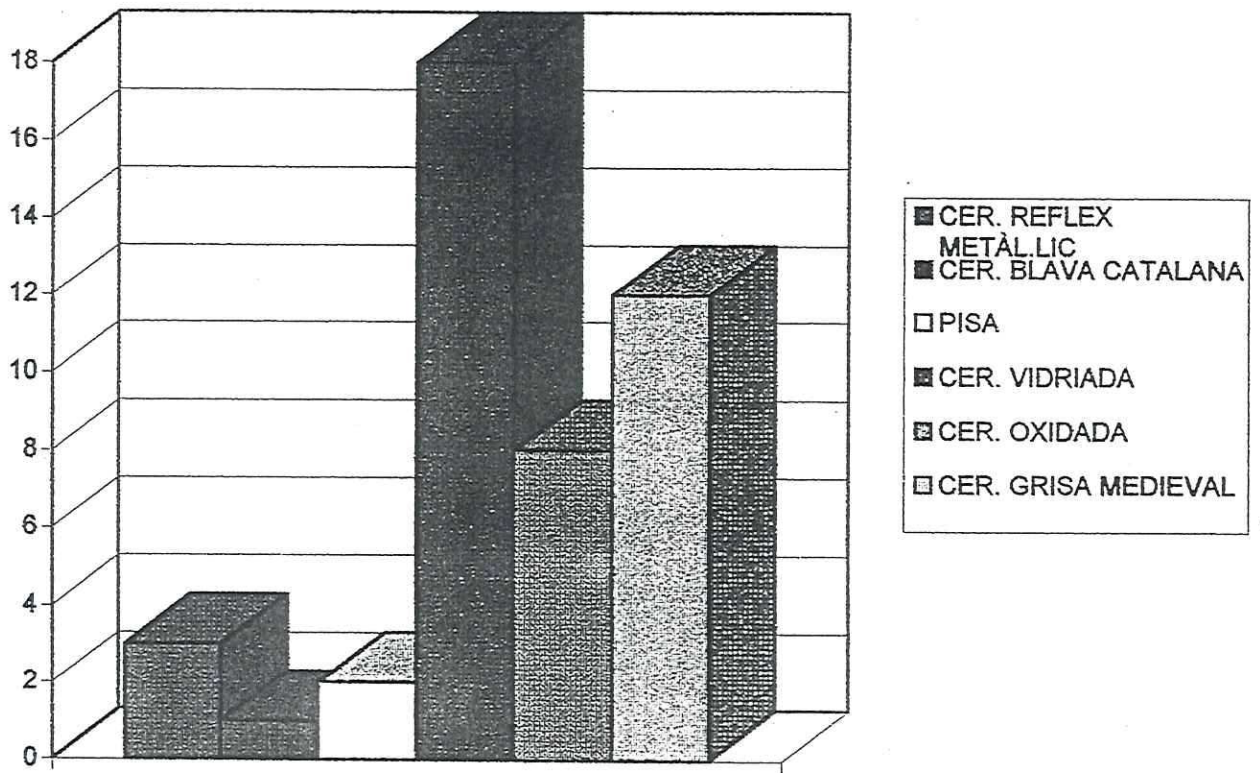

PERCENTATGE DE CERÀMICA

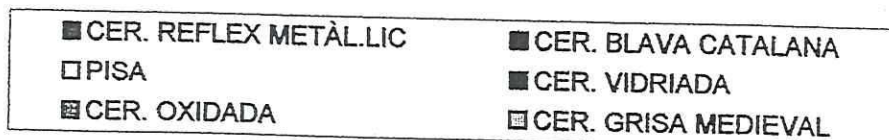
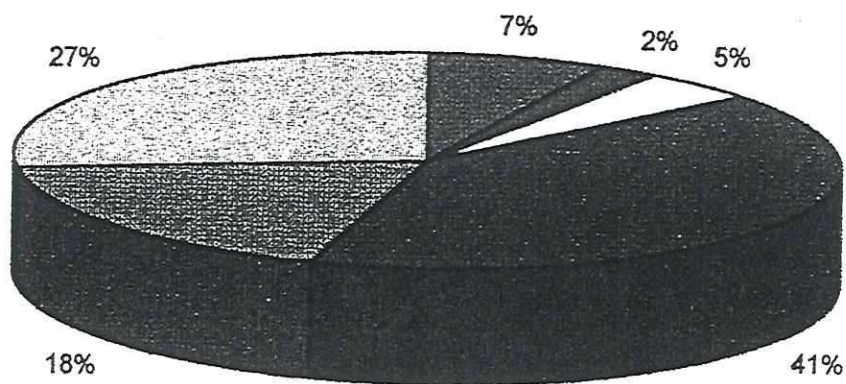

CAMP A / SECTOR 4

QUANTITAT DE CERÀMICA

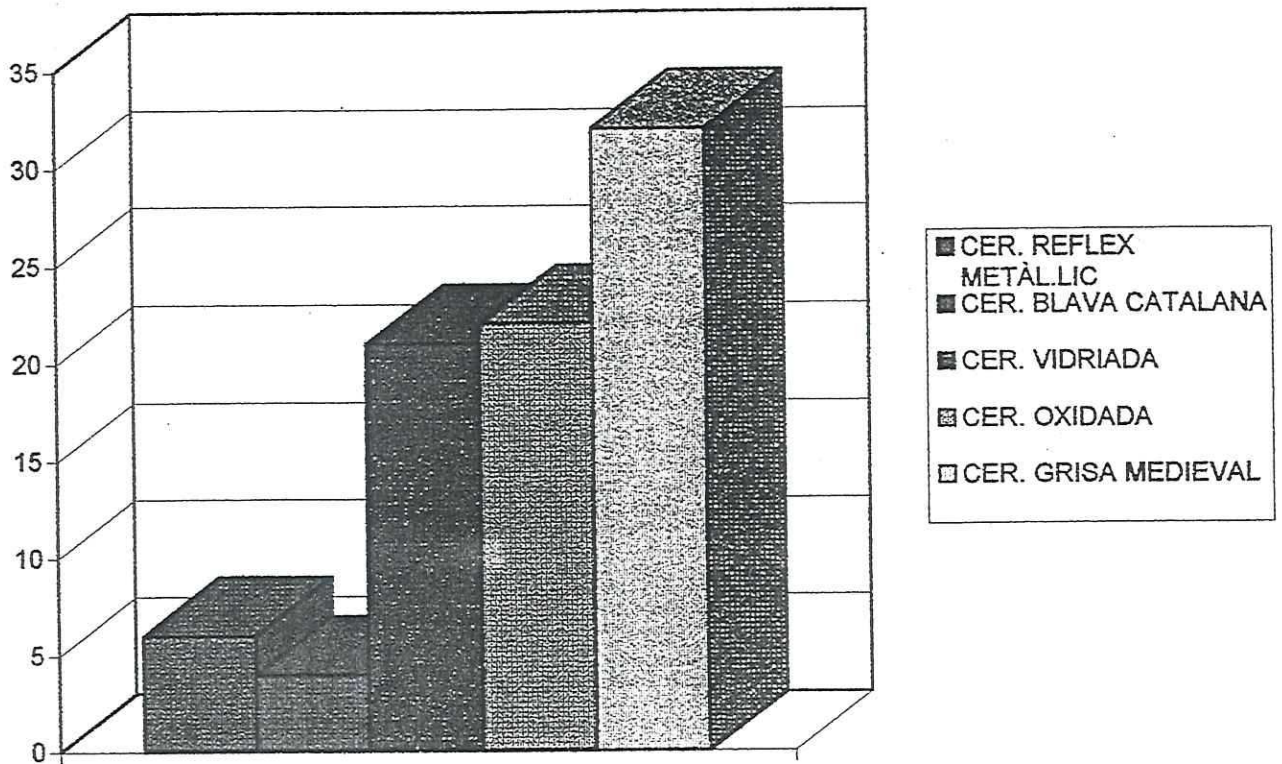

PERCENTATGE DE CERÀMICA

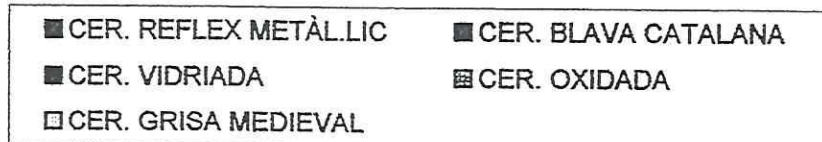
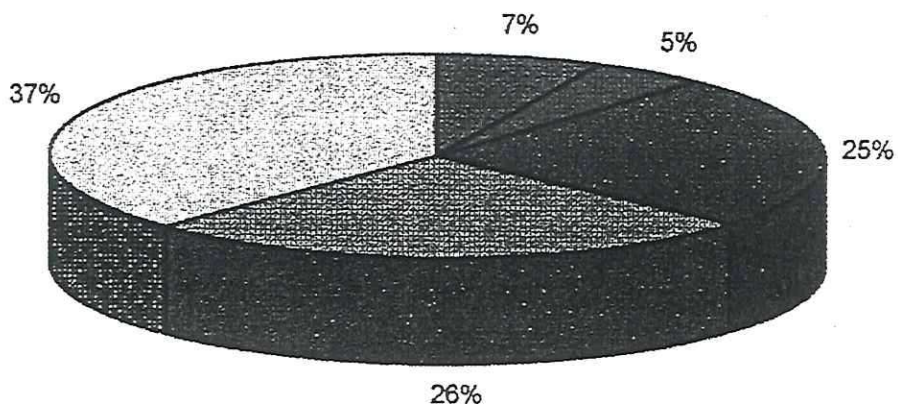

CAMP A / SECTOR 5

QUANTITAT DE CERÀMICA

PERCENTATGE DE CERÀMICA

ESTUDI DEL MATERIAL

El material ceràmic aparegut durant els treballs de prospecció és un conjunt molt homogeni. Es tracta de petits fragments, en general informes i molt desgastats. En tota l'àrea prospectada no s'ha detectat cap sector amb una concentració més elevada que en els altres. Així, el conjunt recuperat és representatiu d'un terreny que ha estat conreuat i destinat a diversos usos al llarg del temps.

Ceràmica grisa medieval.

Aquest tipus de ceràmica ha aparegut en força quantitat, d'un 27 a un 39% segons els sectors (vegeu *Gràfiques del Material Ceràmic*) durant els treballs de prospecció. La majoria de peces ténen una pasta força compacta i de color gris mitjà. Són molt pocs els fragments trobats amb forma i per tant és impossible afinar-ne la tipologia ni la cronologia (vegeu Fitxa, núm. 4).

Ceràmica catalana decorada en reflex metàl·lic.

Es caracteritza per a tenir un vidriat estannífer, blanquinós rosat o amarronat que fa de base a una decoració de Reflex Metàl·lic, aplicat mitjançant un pinzell que pot ser d'1 a 3 puntes. La tonalitat de reflex varia de daurat a marró i la pasta és beige o beige-ataronjat. Es comença a produir l'any 1440, però no pren força fins a principi del segle XVI i s'estén fins a final del segle XVII.

Els fragments de ceràmica que han aparegut són poc nombrosos: representen d'un 3 a 7 % segons els sectors (vegeu *Gràfiques del Material Ceràmic*). Són fragments molt petits i que estan molt rodats, dels quals només se n'ha pogut dibuixar un i per això no s'ha pogut concretar el seu tipus decoratiu i per defecte tampoc la seva cronologia, que com ja hem dit és molt àmplia i només es pot concretar a partir del tipus decoratiu de les peces (vegeu fitxa núm. 6).

Ceràmica comuna vidriada.

És un dels conjunts més importants, quantitativament: d'un 25 a un 44 %, segons els sectors (vegeu *Gràfiques del Material Ceràmic*), que va aparèixer a la prospecció. A causa de la manca decorativa de les peces, ha estat un conjunt poc estudiat pels investigadors, tot i que presenta una varietat tipològica molt interessant que sembla que actualment comença a ser valorada. Coincidint amb aquesta varietat tipològica ens han aparegut varies formes: cassola, llibrell, plat (Fitxa núm.1), bol (Fitxa núm.5) i escudella.

Ceràmica blava catalana.

Apareix a començament del segle XVII i perdura fins a final del segle XVIII. És una producció ceràmica que es caracteritza per la seva varietat decorativa. Malauradament, n'ha aparegut molt poca: d'un 1 a un 5% segons els sectors (vegeu *Gràfiques del Material Ceràmic*), i no hi ha cap decoració clara, ja que són fragments molt petits, on només es poden veure franjes paral·leles (Fitxa núm. 2).

La resta de fragments de ceràmica que pertanyen a dos altres tipus diferents dels explicats fins ara són: ceràmica oxidada moderna i pisa. Aquests estan tan fragmentats i són tan poc importants tipològicament, que no ens permeten fer-ne dibuixos ni tampoc un estudi representatiu.

FITXA DE CERÀMICA

JACIMENT:	<input type="text" value="Malloí"/>	Nº DE FITXA:	<input type="text" value="1"/>
CAMPANYA:	<input type="text" value="98"/>	AUTOR:	<input type="text" value="MF"/>
SECTOR / ZONA:	<input type="text" value="A4"/>	Nº INVENTARI:	<input type="text" value="CM '98-A4-11"/>
U-E:	<input type="text"/>		

CLASSE DE CERÀMICA

TIPUS:	<input type="text" value="C.vidr. groga"/>	TALLER:	<input type="text" value="Local"/>
FORMA:	<input type="text" value="Plat"/>		
CRONOLOGIA:	<input type="text" value="Moderna"/>		

FORMA

FORMA / INFORME:

PEÇA

FACTURA:	<input type="text" value="A torn"/>	COCCIÓ:	<input type="text" value="Oxidada"/>
GRUIXÀRIA:	<input type="text" value="Prime"/>	DIÀMETRE:	<input type="text" value="10 cm."/>

PASTA

CONSISTÈNCIA:	<input type="text" value="Dura"/>	COLOR:	<input type="text" value="Taronja"/>
---------------	-----------------------------------	--------	--------------------------------------

DESENGREIXANT

QUANTITAT:	<input type="text" value="Poc"/>	TIPUS DE MATERIAL:	<input type="text" value="feldespat"/>
OBSERVACIONS:	<input type="text"/>		

VERNÍS

COLOR VERNÍS:	<input type="text" value="Groc intern"/>
CONSERVACIÓ:	<input type="text" value="Mitja"/>

DECORACIÓ

TÈCNICA:	<input type="text"/>
TEMÀTICA:	<input type="text"/>

BIBLIOGRAFIA

- SEMPERE, E.: "La terrissa catalana. Tipologia i Terminologia". Col.lecció Terra Nostra, 1. Ed. Nou Art Thor i Exma. Diputació de Girona. Girona, 1984.

DIBUIX

E. 1:1

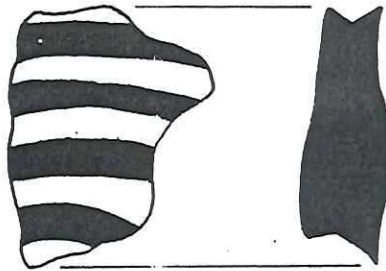
FITXA DE CERÀMICA

JACIMENT:	<input type="text" value="Mallol"/>	Nº DE FITXA:	<input type="text" value="2"/>
CÀMPANYA:	<input type="text" value="98"/>	AUTOR:	<input type="text" value="MF"/>
SECTOR / ZONA:	<input type="text" value="A5"/>	Nº INVENTARI:	<input type="text" value="CM'98-A5"/>
U-E:	<input type="text"/>		
CLASSE DE CERÀMICA			
TIPUS:	<input type="text" value="C. Blava Catalana"/>	TALLER:	<input type="text" value="----"/>
FORMA:	<input type="text" value="Plat"/>		
CRONOLOGIA:	<input type="text" value="s. XVII"/>		
FORMA			
FORMA / INFORME:	<input type="text" value="Informe"/>		
PEÇA			
FACTURA:	<input type="text" value="A torn"/>	COCCIÓ:	<input type="text" value="Oxidada"/>
GRUIXÀRIA:	<input type="text" value="Gruixuda"/>	DIÀMETRE:	<input type="text" value="----"/>
PASTA			
CONSISTÈNCIA:	<input type="text" value="Dura"/>	COLOR:	<input type="text" value="Beige-Groc"/>
DESENGREIXANT			
QUANTITAT:	<input type="text" value="Poc"/>	TIPUS DE MATERIAL:	<input type="text" value="feldespàt, mica."/>
OBSERVACIONS:	<input type="text"/>		
VERNÍS			
COLOR VERNÍS:	<input type="text" value="Blanc i blau."/>		
CONSERVACIÓ:	<input type="text" value="Bona"/>		
DECORACIÓ			
TÈCNICA:	<input type="text" value="Pintada a l'interior amb bandes blaves."/>		
TEMÀTICA:	<input type="text"/>		

BIBLIOGRAFIA .

- TELESSE COMTE, A.: "La vaixella blava catalana. De 1570-1670". Sabadell, 1992.

DIBUIX

E.1:1

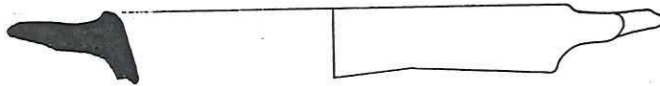
FITXA DE CERÀMICA

JACIMENT:	<input type="text" value="Mallol"/>	Nº DE FITXA:	<input type="text" value="3"/>
CÀMPANYA:	<input type="text" value="98"/>	AUTOR:	<input type="text" value="MF"/>
SECTOR / ZONA:	<input type="text" value="A3"/>	Nº INVENTARI:	<input type="text" value="CM'98-A3-4"/>
U-E:	<input type="text"/>		
CLASSE DE CERÀMICA			
TIPUS:	<input type="text" value="C.vidr.melada"/>	TALLER:	<input type="text" value="Local"/>
FORMA:	<input type="text" value="Bol"/>		
CRONOLOGIA:	<input type="text" value="Moderna"/>		
FORMA			
FORMA / INFORME:	<input type="text" value="Nansa"/>		
PEÇA			
FACTURA:	<input type="text" value="A torn"/>	COCCIÓ:	<input type="text" value="Ox./Red."/>
GRUIXÀRIA:	<input type="text" value="Mitja"/>	DIÀMETRE:	<input type="text" value="12 cm."/>
PASTA			
CONSISTÈNCIA:	<input type="text" value="Dura"/>	COLOR:	<input type="text" value="Taronja i Gris."/>
DESENGREIXANT			
QUANTITAT:	<input type="text" value="Poc"/>	TIPUS DE MATERIAL:	<input type="text" value="feldespat"/>
OBSERVACIONS:	<input type="text"/>		
VERNÍS			
COLOR VERNÍS:	<input type="text" value="Melat intern"/>		
CONSERVACIÓ:	<input type="text" value="Bona"/>		
DECORACIÓ			
TÈCNICA:	<input type="text"/>		
TEMÀTICA:	<input type="text"/>		

BIBLIOGRAFIA

- Veure fitxa nº 1.

DIBUIX

E.1:2

FITXA DE CERÀMICA

JACIMENT:	<input type="text" value="Mallol"/>	Nº DE FITXA:	<input type="text" value="4"/>
CAMPANYA:	<input type="text" value="98"/>	AUTOR:	<input type="text" value="MR"/>
SECTOR / ZONA:	<input type="text" value="A5"/>	Nº INVENTARI:	<input type="text" value="CM'98-A5-17"/>
U-E:	<input type="text"/>		
CLASSE DE CERÀMICA			
TIPUS:	<input type="text" value="C. Grisa Medieval"/>	TALLER:	<input type="text" value="Local"/>
FORMA:	<input type="text" value="-----"/>		
CRONOLOGIA:	<input type="text" value="Medieval"/>		
FORMA			
FORMA / INFORME:	<input type="text" value="Nansa"/>		
PEÇA			
FACTURA:	<input type="text" value="A torn"/>	COCCIÓ:	<input type="text" value="Red./Ox."/>
GRUIXÀRIA:	<input type="text" value="Mitja"/>	DIÀMETRE:	<input type="text" value="2,2 cm."/>
PASTA			
CONSISTÈNCIA:	<input type="text" value="Dura"/>	COLOR:	<input type="text" value="Gris i Gra-nate"/>
DESENGREIXANT			
QUANTITAT:	<input type="text" value="Abundant."/>	TIPUS DE MATERIAL:	<input type="text" value="quars, mica, feldespat"/>
OBSERVACIONS:	<input type="text"/>		
VERNÍS			
COLOR VERNÍS:	<input type="text"/>		
CONSERVACIÓ:	<input type="text"/>		
DECORACIÓ			
TÈCNICA:	<input type="text"/>		
TEMÀTICA:	<input type="text"/>		

BIBLIOGRAFIA .

- Pel que fa a la forma, probablement es tracti d'una gerreta o una olla.

DIBUIX

E.1:1

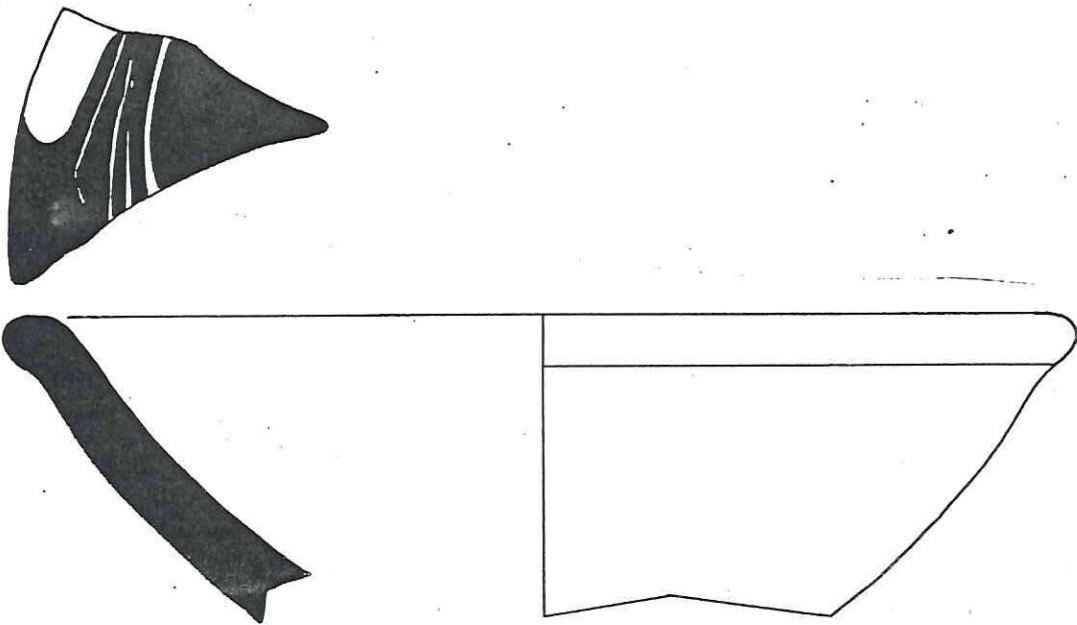
FITXA DE CERÀMICA

JACIMENT:	<input type="text" value="Mallol"/>	Nº DE FITXA:	<input type="text" value="5"/>
CAMPANYA:	<input type="text" value="98"/>	AUTOR:	<input type="text" value="ME"/>
SECTOR / ZONA:	<input type="text" value="A3"/>	Nº INVENTARI:	<input type="text" value="CM '98-A3-6"/>
U-E:	<input type="text"/>		
CLASSE DE CERÀMICA			
TIPUS:	<input type="text" value="C.vidr.marró-groc"/>	TALLER:	<input type="text" value="Local"/>
FORMA:	<input type="text" value="Bol"/>		
CRONOLOGIA:	<input type="text" value="Moderna"/>		
FORMA			
FORMA / INFORME:	<input type="text" value="Vora"/>		
PEÇA			
FACTURA:	<input type="text" value="A torn"/>	COCCIÓ:	<input type="text" value="Oxidada"/>
GRUIXÀRIA:	<input type="text" value="Mitja"/>	DIÀMETRE:	<input type="text" value="14 cm."/>
PASTA			
CONSISTÈNCIA:	<input type="text" value="Dura"/>	COLOR:	<input type="text" value="taronja"/>
DESENGREIXANT			
QUANTITAT:	<input type="text" value="Poc"/>	TIPUS DE MATERIAL:	<input type="text" value="quars, mica feldespat"/>
OBSERVACIONS:	<input type="text"/>		
VERNÍS			
COLOR VERNÍS:	<input type="text" value="Marró i groc intern"/>		
CONSERVACIÓ:	<input type="text" value="Bona"/>		
DECORACIÓ			
TÈCNICA:	<input type="text" value="Pintada. Sobre fons marró, linees i taques grogues"/>		
TEMÀTICA:	<input type="text"/>		

BIBLIOGRAFIA

- Veure fitxa nº 1.

DIBUIX

E. 1:1

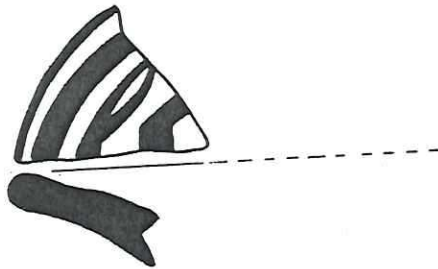
FITXA DE CERÀMICA

JACIMENT:	Mallol	Nº DE FITXA:	6
CAMPANYA:	98	AUTOR:	ME
SECTOR / ZONA:	A5	Nº INVENTARI:	CM '98-A5-1
U-E:			
CLASSE DE CERÀMICA			
TIPUS:	C. Reflex Metàl.	TALLER:	-----
FORMA:	Plat		
CRONOLOGIA:	ss. XVI-XVII		
FORMA			
FORMA / INFORME:	Vora		
PEÇA			
FACTURA:	A torn	COCCIÓ:	Oxidada
GRUIXÀRIA:	Prima	DIÀMETRE:	-----
PASTA			
CONSISTÈNCIA:	Dura	COLOR:	Beige
DESENGREIXANT			
QUANTITAT:	Poc	TIPUS DE MATERIAL:	quars i mica
OBSERVACIONS:			
VERNÍS			
COLOR VERNÍS:	Blanc i Daurat intern.		
CONSERVACIÓ:	Bona		
DECORACIÓ			
TÈCNICA:	Pintada		
TEMÀTICA:	Bandes daurades sobre fons blanc		

BIBLIOGRAFIA

- AINAUD DE LASARTE, J.: "Ars Hispaniae". Vol. 10. Cerámica y Vidrio. Madrid.

DIBUJ

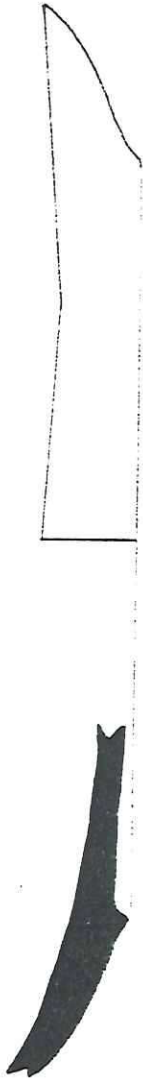

E1:1

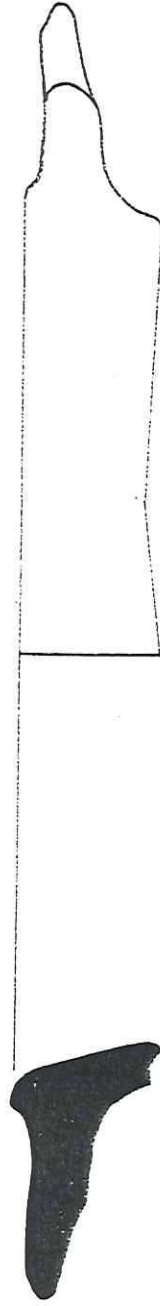
CM'98-A5

CM'98-A4-11

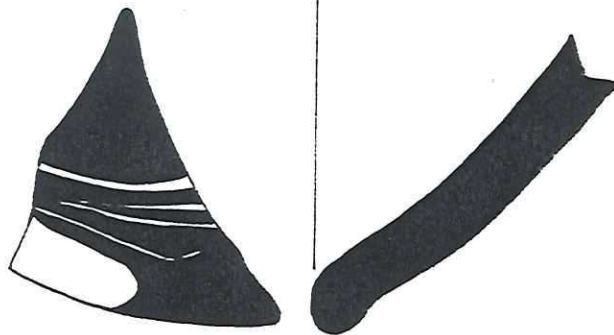
CM'98 - A3-4

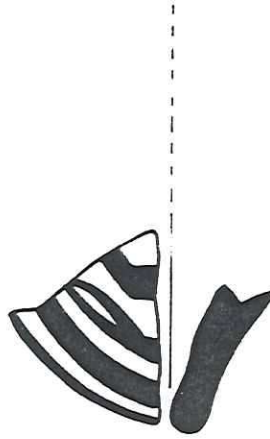
CM'98-A5-17

CM'98 - A3-6

CM'98 - A5-1

CONCLUSIONS

Els resultats obtinguts en les tasques que s'han dut a terme en els darrers dies, es poden valorar de forma desigual. Per una banda, i amb resultats molt positius, s'ha documentat gràfica i fotogràficament totes les estructures que actualment resten visibles (explicades en l'apartat dedicat a la Descripció dels treballs) i en les planimetries i aixecament topogràfic realitzats.

Per altra banda, pel que fa a la prospecció, és a dir, la recollida de material que es troba en el nivell superficial de la zona on s'ha actuat, la informació arqueològica ha estat bastant escadussera. No s'ha localitzat cap concentració prou indicativa de material que ens permeti avaluar la importància arqueològica del jaciment. En primer lloc no ha permès delimitar el castell, ja que tota la zona presenta una uniformitat en la quantitat de material recollit, ni tampoc hem pogut intuir quines zones serien més importants pel que fa a restes estructurals i paquets sedimentaris.

El conjunt del material recuperat és representatiu d'un terreny que ha estat conreuat i utilitzat com a àrea destinada a diversos usos (emmagatzematge d'eines agrícoles, s'hi ha montat una carpa, i s'ha usat com a zona d'abocador...). Per això, el material ens apareix rodat, fragmentat i de diverses cronologies, la qual cosa, no permet donar una datació del tot fiable del jaciment.

Ara bé, el material més antic aparegut, és datable d'època medieval i només està format per petits fragments de ceràmica grisa medieval i algunes formes (3 vores i 1 nansa). Malauradament no s'ha detectat cap tipus de ceràmica medieval decorada, que ens hagi permès afinar molt més la cronologia. La resta de material està format per petits fragments de ceràmica de Reflex Metàl·lic, Blava Catalana i ceràmica vidriada, donant un ampli ventall cronològic que abarca des del segle XVI al segle XIX. I evidentment es documenta també material contemporani, que és degut als darrers usos abans esmentats (material constructiu, llaunes, plàstics, vidres...).

La localització de parets per sobre de la cota actual, ens fa ser optimistes, respecte la possibilitat de documentar noves estructures soterrades acompanyades dels seus corresponents estrats arqueològics, que ens donin molta més informació sobre el castell.

A partir de la troballa d'aquestes parets es pot aventurar tot un seguit d'hipòtesis que fins ara no havien estat contemplades. Cal suposar que el recinte del castell tenia un tancament murari per la banda de tramuntana, que tal i com es veu en les plantes arriba fins l'església i la rectoria. També, i tal

com queda contemplat en la planimetria, per la banda de llevant s'aprecia la mateixa muralla, que en aquest cas està associada a un retall de la roca natural, recordant l'estructura d'un possible vall o fossat. A la cantonada sud-est queda un possible angle d'aquesta mateixa muralla, tot i que es troba en mal estat de conservació (i amb reformes modernes). Per la banda de migdia es veu un marge molt alineat que per informacions orals dels veïns ens confirmen l'existència d'una paret que segueix aquesta mateixa alineació. En el seu extrem més occidental s'intueixen unes escales que afectarien el mur, encara que les seves dimensions són reduïdes i semblen respondre a una construcció d'època moderna. La banda de ponent del jaciment està totalment afectada a causa de la construcció del dipòsit de l'aigua (realitzat en la dècada dels anys 60) i les conduccions que surten d'aquest i que porten l'aigua a tot el poble.

Així doncs, tot i que hem pogut donar una primera situació general de les estructures que formen part del castell i del material arqueològic trobat en el nivell superficial, aquesta actuació no permet anar més enllà sobre la investigació històrica, ja que les dades són totalment insuficients.

Per tant, creiem que és del tot necessari no aturar la investigació arqueològica en aquest moment, sinó que cal fer un pas endavant i realitzar una nova actuació arqueològica més aprofundida que ens permeti documentar millor les restes del jaciment.

PROPOSTA DE NOVES ACTUACIONS A REALITZAR

Vist el resultat d'aquests treballs de prospecció, i de cara a poder realitzar un projecte d'excavació arqueològica en extensió de tot el jaciment, proposem un nou pas, que consistiria en:

A. Desbrossament de tota la zona i bàsicament de la vegetació que cobreix totes les estructures que hem documentat durant els treballs de prospecció, per tal de poder evidenciar més clarament les seves característiques tipològiques i tècniques constructives. També podrem conèixer millor les relacions físiques entre els murs (és a dir, el tipus de fonamentació, les possibles reformes...) i així fer-ne un estudi més acurat i sistemàtic.

B. Realització de cales o sondejos estratigràfics en aquells punts del jaciment que creiem més adients. L'objectiu d'aquests sondejos és el de conèixer amb certesa la seva potència estratigràfica, la qual ens donarà el ventall cronològic d'ocupació del Puig del Mallol. És a dir, documentar l'existència de noves restes del castell, així com també altres restes més antigues, anteriors a la construcció d'aquest, ja que considerem que el puig ocupa una posició topogràficament molt estratègica, que controla tota la plana d'en Bas.

Els sondejos que proposem es realitzarien manualment i tindrien unes dimensions màximes de 4 metres quadrats. La seva profunditat aniria en funció de la presència de les restes estructurals que apareguessin o bé de l'aflorament de la roca natural.

Els sondejos a realitzar són (veure plànol núm. 5):

S1. A tocar de la paret de tramuntana, en el Camp A i en direcció cap al centre del jaciment. L'objectiu d'aquesta cala, de 3 metres de llargària per 1 d'amplada, és conèixer millor com s'estructura la muralla i el sediment arqueològic del jaciment.

S2. A tocar de l'angle nord-est del puig, en el Camp A. La cala farà uns 2 per 2 metres i pretén localitzar l'angle de la muralla i la seva estratigrafia associada.

S3. En el sector sud-est del jaciment i ja en el Camp B. La zona presenta un retall en la roca natural i un petit tram de paret. La cala, també d'uns 2 per 2 metres, permetrà saber com s'estructuren i s'interrelacionen aquests dos elements.

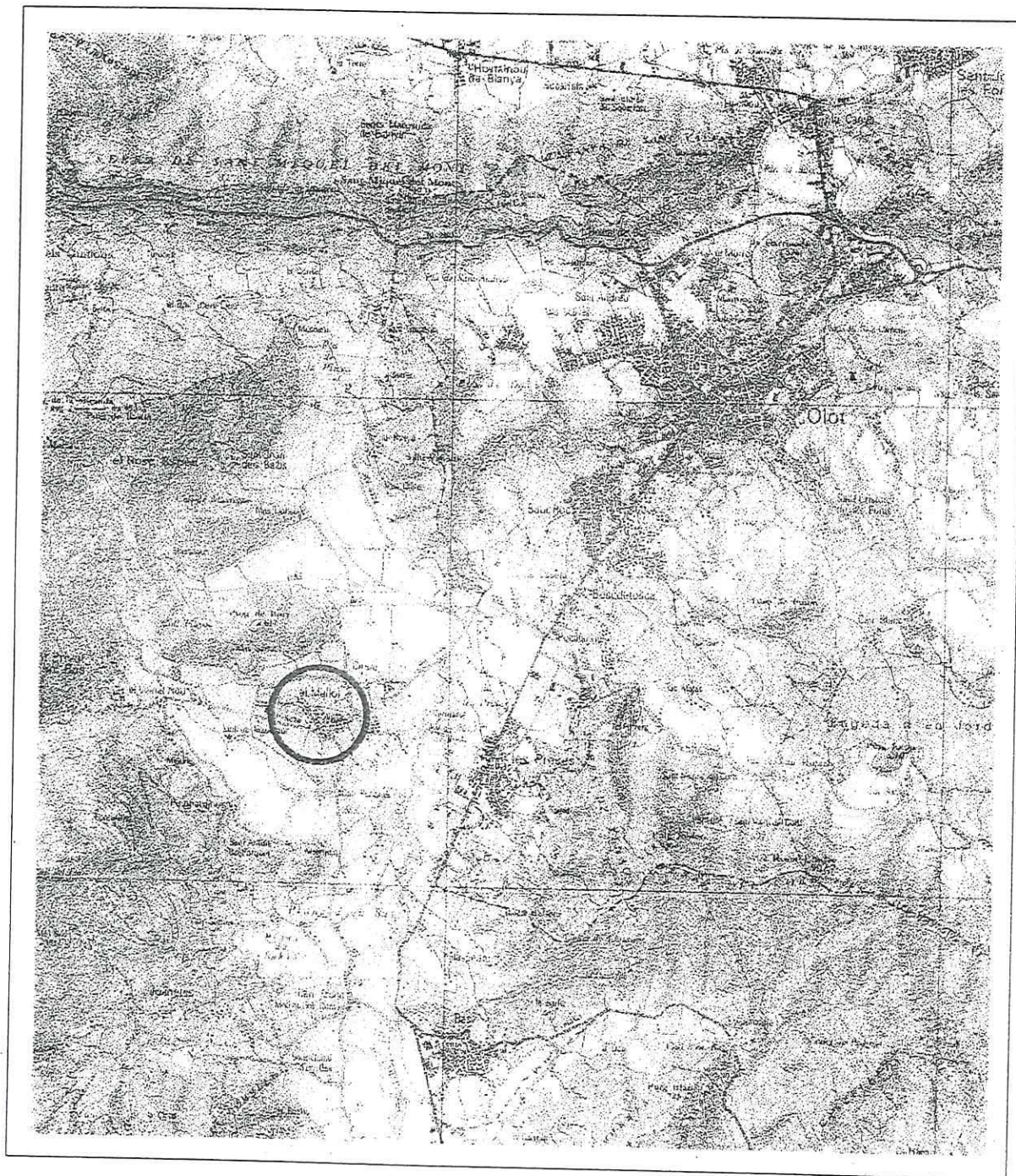
S4. Aquesta cala o sondeig és diferent de les anteriors ja que consistirà en evidenciar la cisterna, mitjançant una neteja i una delimitació d'aquesta.

Els resultats d'aquesta nova intervenció ens permetran, evaluar millor l'abast real del jaciment i realitzar, en cas de que sigui convenient, un projecte molt més elaborat i d'excavació sistemàtica de tot el jaciment.

ÍNDIX DE PLANIMETRIES

- 1 - PLÀNOL DE SITUACIÓ. E. 1 : 50.000
- 2 - PLÀNOL D'EMPLAÇAMENT. E. 1 : 500
- 3 - PLANTA GENERAL. E. 1 : 200
- 4 - PLANTA GENERAL. DIVISIÓ DELS CAMPS. E. 1 : 200
- 5 - PLANTA GENERAL. UBICACIÓ DELS SONDEJOS. E. 1 : 200

1 PLANOL DE SITUACIÓ

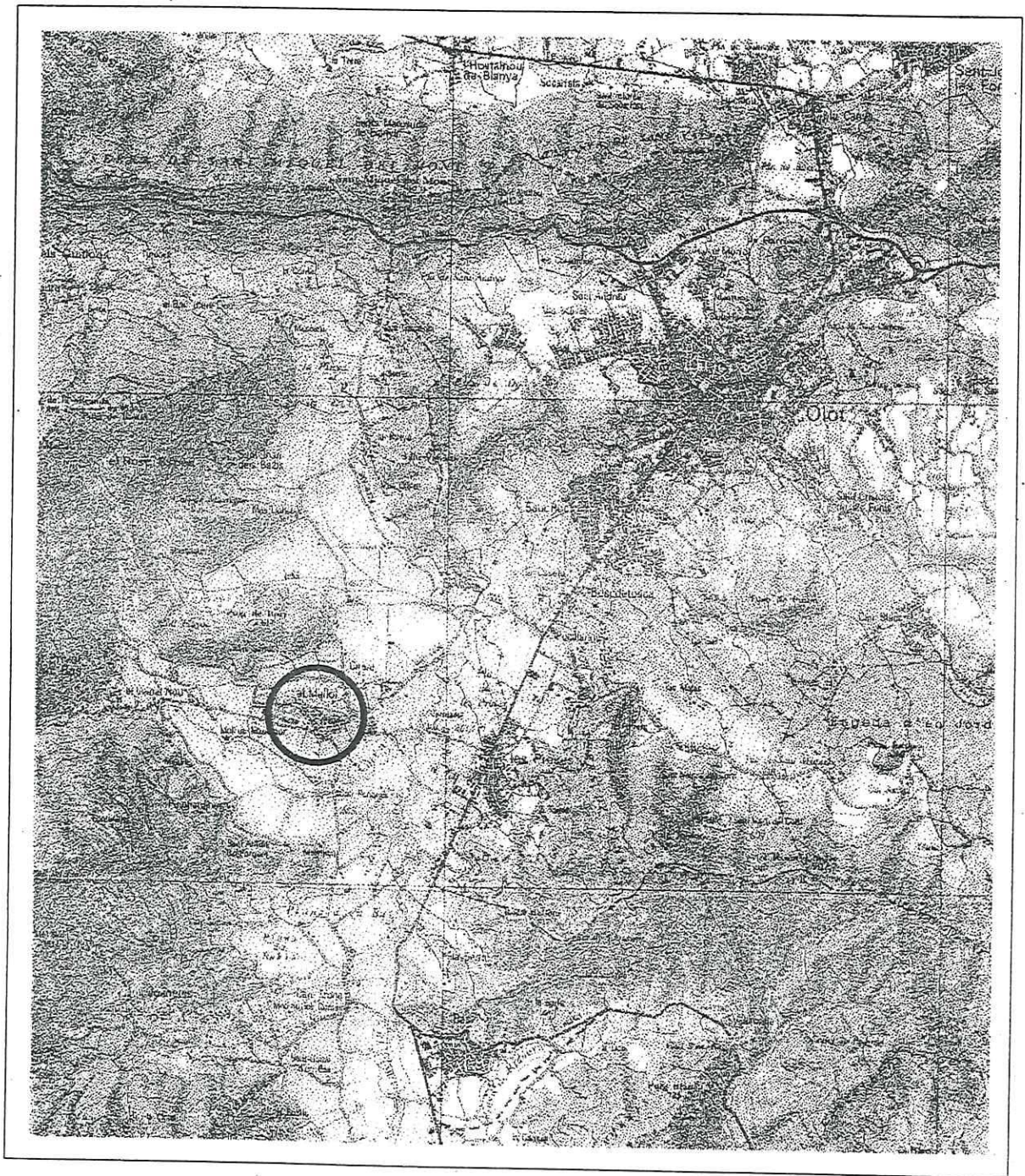
Mapa Comarcal de Catalunya. Garrotxa – 19

Escala 1:50.000

Generalitat de Catalunya
Departament de Política Territorial i Obres Públiques
Institut Cartogràfic de Catalunya

1 PLANOL DE SITUACIÓ

Mapa Comarcal de Catalunya. Garrotxa – 19

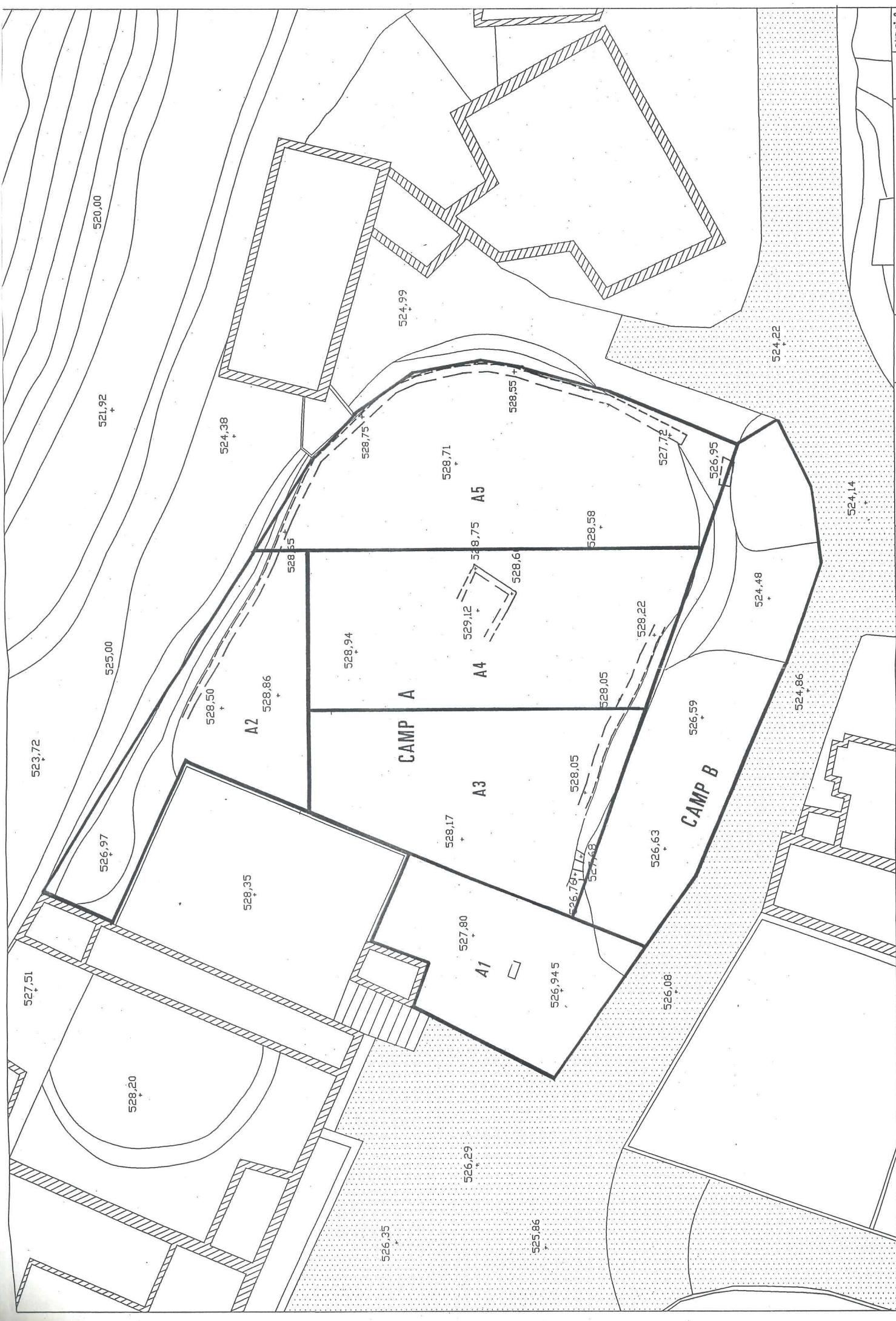
Escala 1:50.000

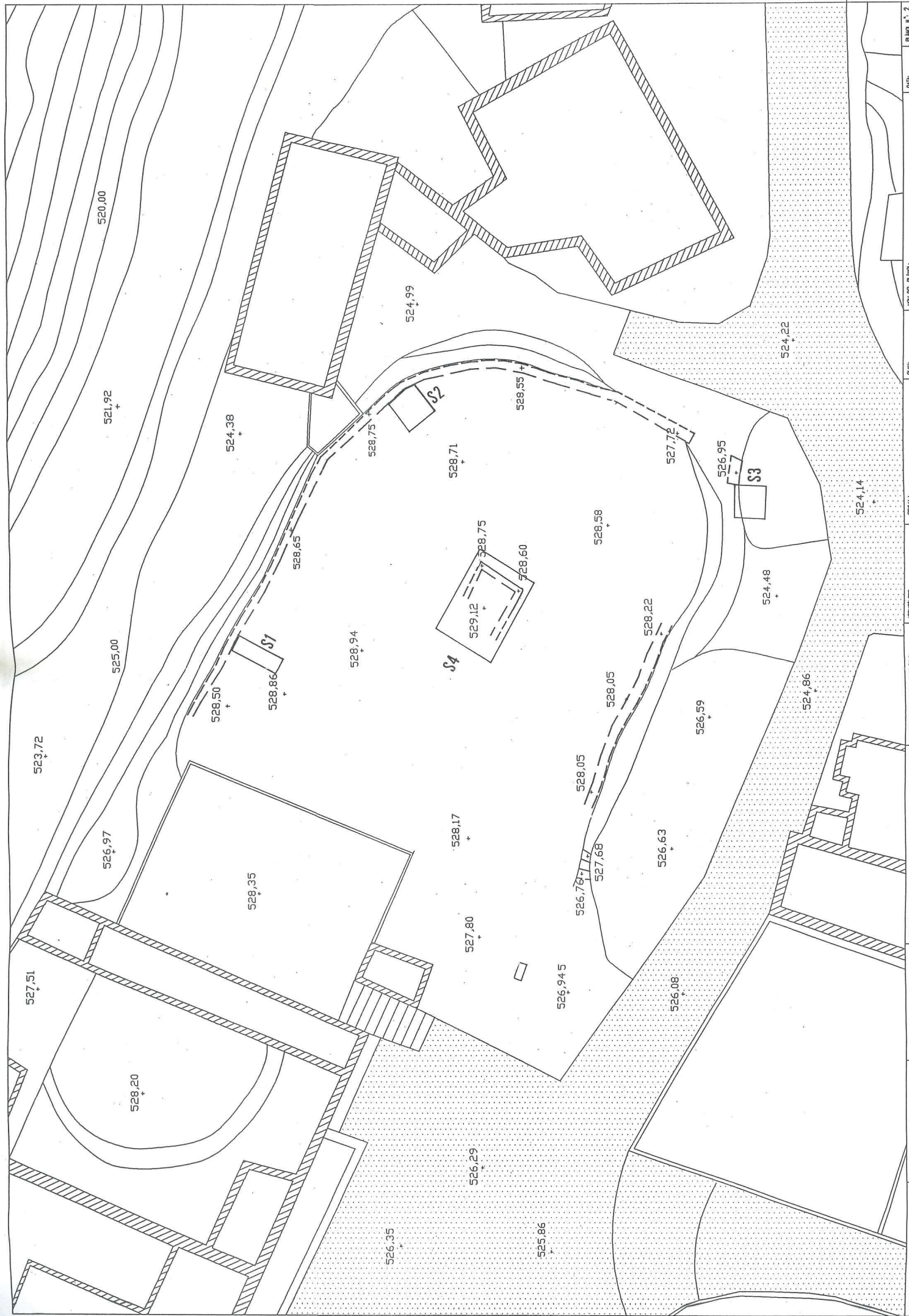
Generalitat de Catalunya
Departament de Política Territorial i Obres Públiques
Institut Cartogràfic de Catalunya

 Generalitat de Catalunya Departament de Cultura	 Ajuntament de la Vall d'en Bas	 Estrics	PROJECTE: PROSECCIÓ ARQUEOLÒGICA CASTELL DEL MALLOL T.M. DE LA VALL D'EN BAS	DIRECCIÓ PROSECCIÓ ARQUEOLÒGICA MONSERRAT FERRÀ I VILA	ARQUITECTE: OSCAR BARBERÀ I COSTA JOSEP LLIBRE I LEPOLLETER JOSEP PASTOR I BAYONA	ESCALA: A1 1/100 A3 1/200	GRÀFICA: 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	CAD:	NOM DEL PLANC: 4 PLANTA GENERAL	DATA: FEB 1988	PLANOL N.º 2
			MALLOL 01	FULL N.º 1							

 Generalitat de Catalunya Departament de Cultura	 Ajuntament de la Vall d'en Bos	 Sàlics	PROJECTE: PROSECCIO ARQUEOLOGICA CASTELL DEL VALLÓL S.M. DE LA VALL D'EN BOS	PRECIO PROSECCIO ARQUEOLOGICA MONSERRAT PÉREZ I MA	ARQUITECTES: CÉSAR BARRQUETS I COSTA MARTA PARRERA I ESPILLER ENRIQUE PASTOR I ENDAJIA	ESCALA: A1 1/100 A3 1/200	M. E. I. I. GRÀFICA	QUANT: 5 PLANTA GENERAL	DATA: FEB 1988 AREA: VALLÓL	PLANTA N.º 2
			NOM DEL PLANT:	FULL:						

FOTOGRAFIES

INDEX FOTOGRÀFIC

Nº 1 a 13 : Llenç de mur situat a la banda nord del jaciment.

Nº 14 : Angle del mur nord, al tombant cap al mur est.

Nº 15 : Vista parcial del mur est i de la roca mare.

Nº 16 : Vista general del mur est.

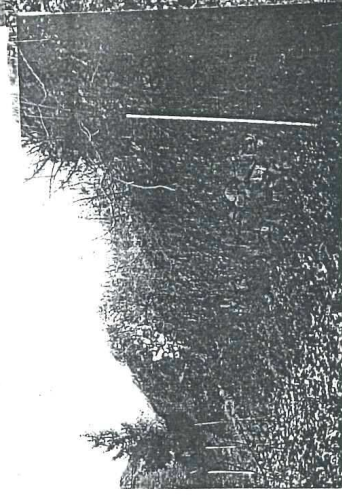
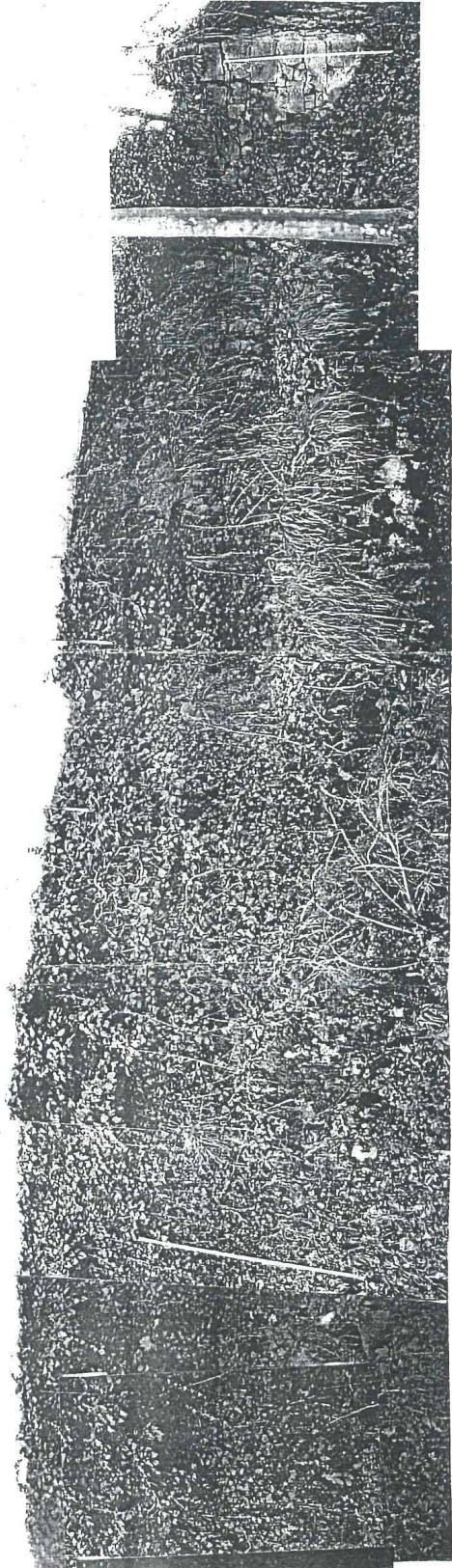
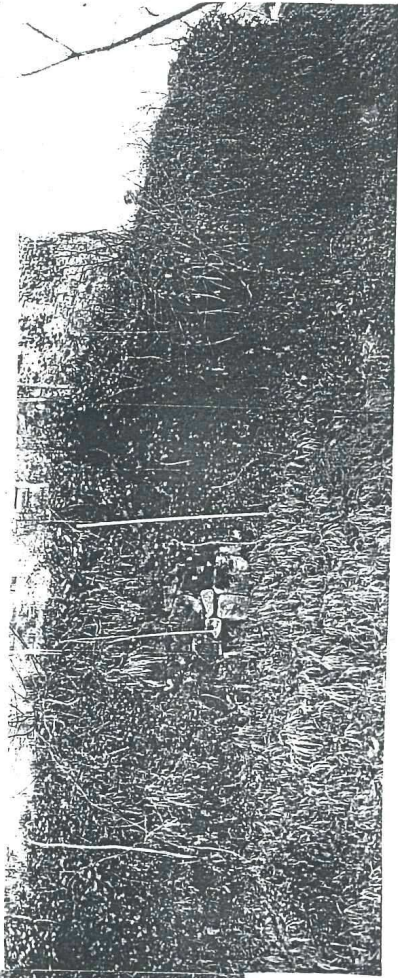
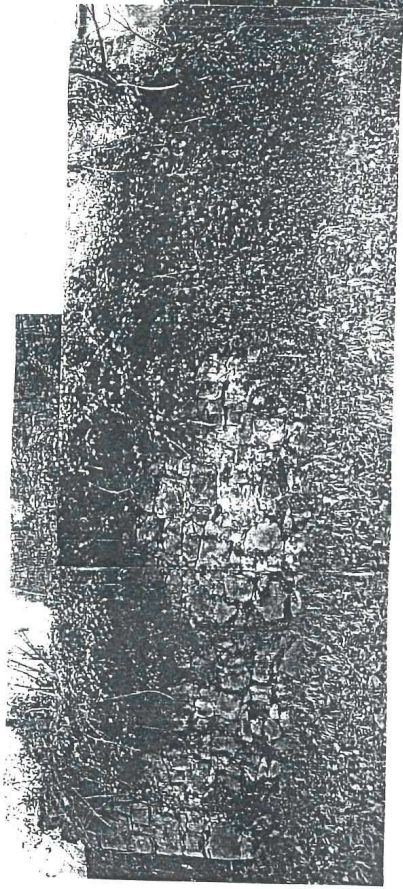
Nº 17 : Detall dels carreus del mur est.

Nº 18 : Moment de l'aixecament topogràfic i planimètric del Puig. Darrera el topògraf hi ha el dipòsit de les aigües i la paret del cementiri. En primer pla apareix el contorn de la cisterna del castell.

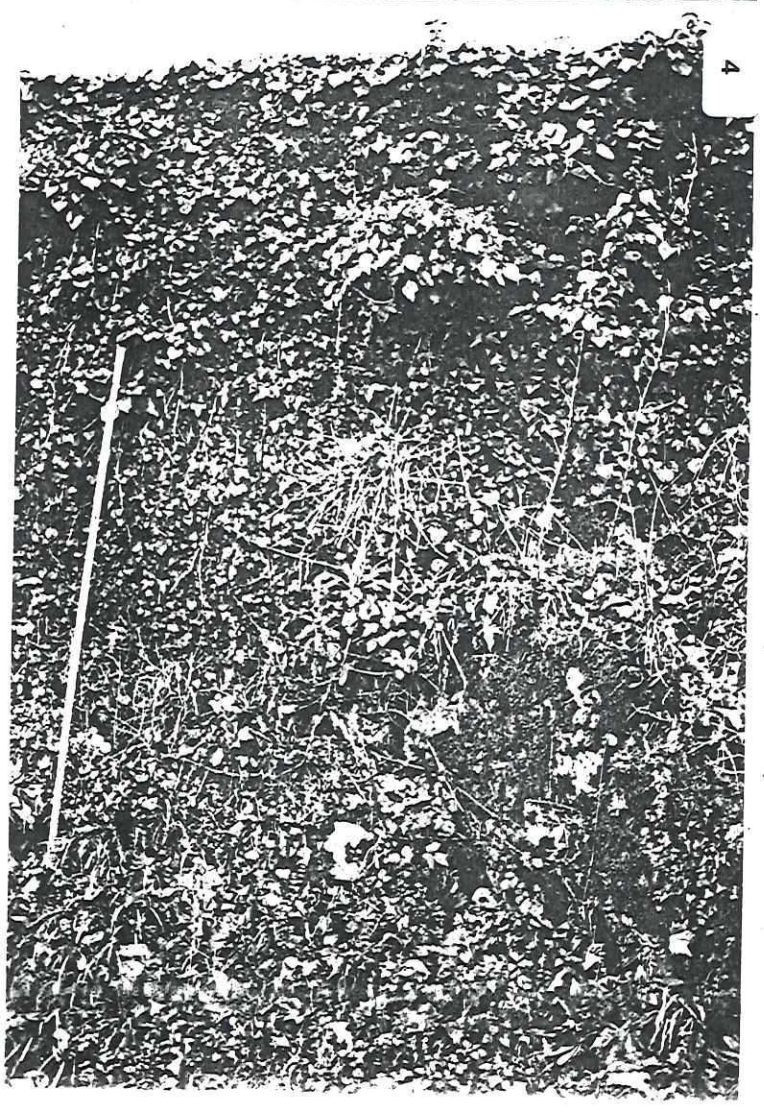
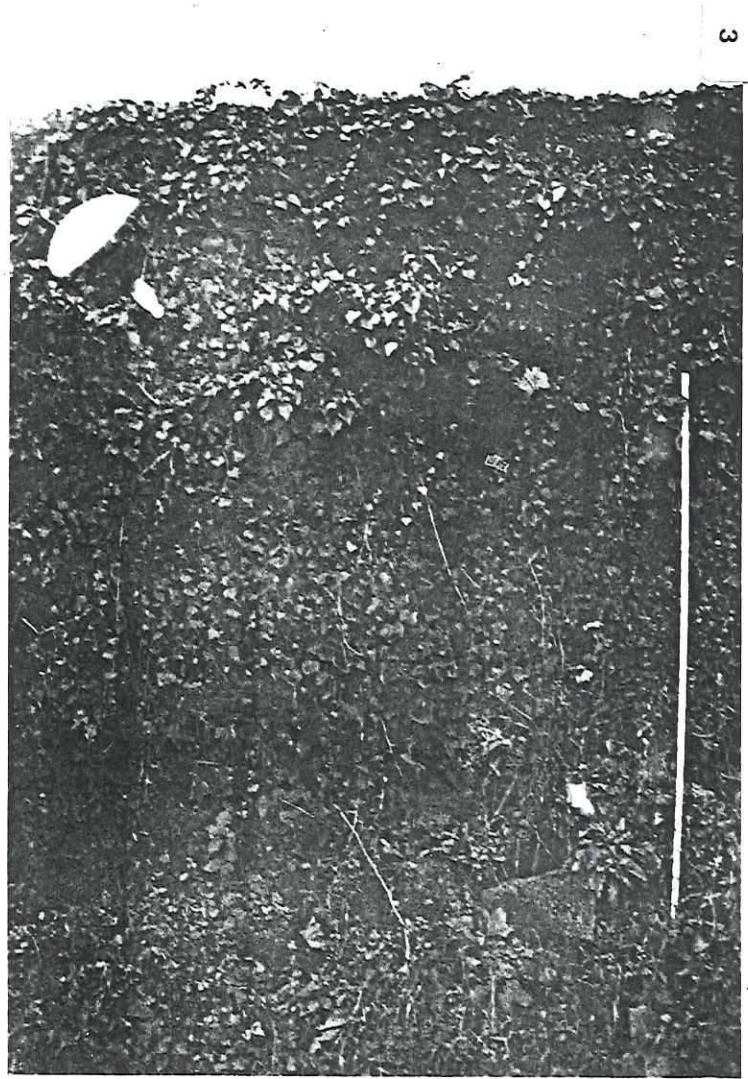
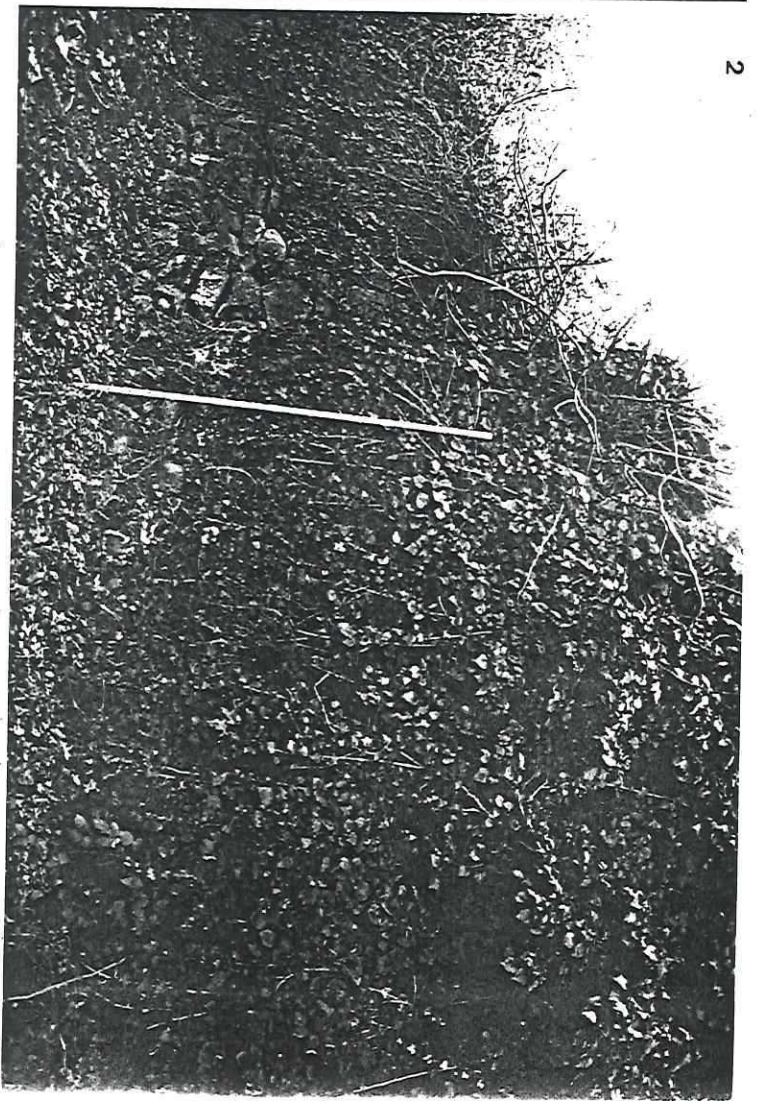
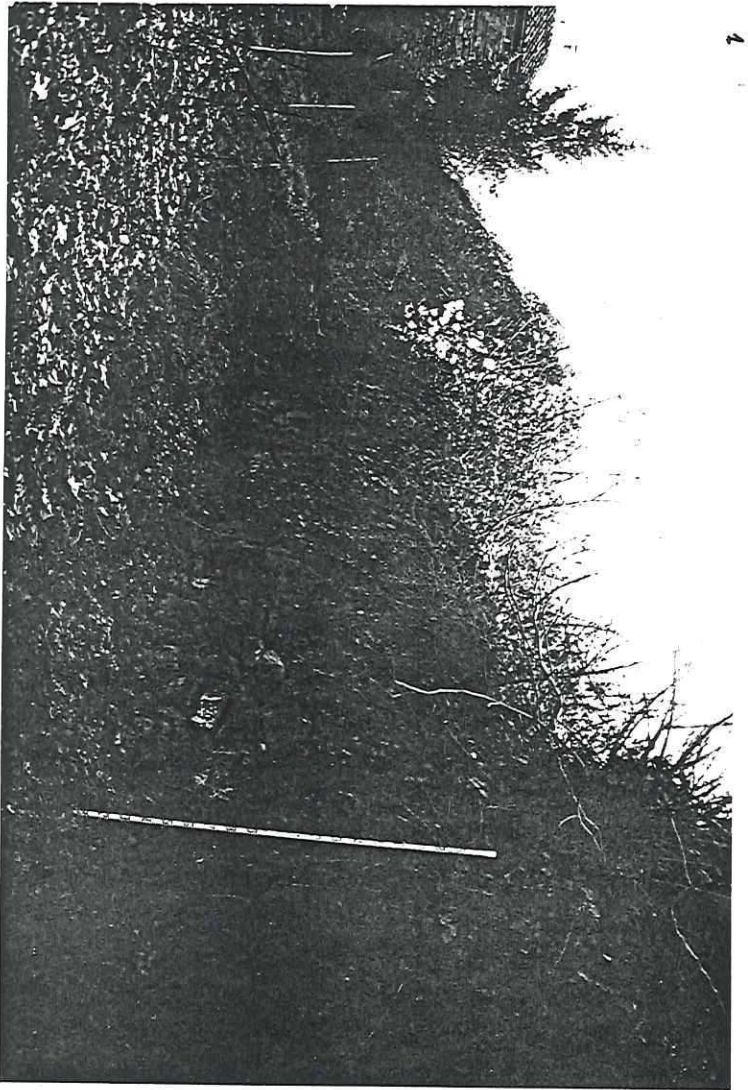
Nº 19 : Vista general del Camp A del jaciment.

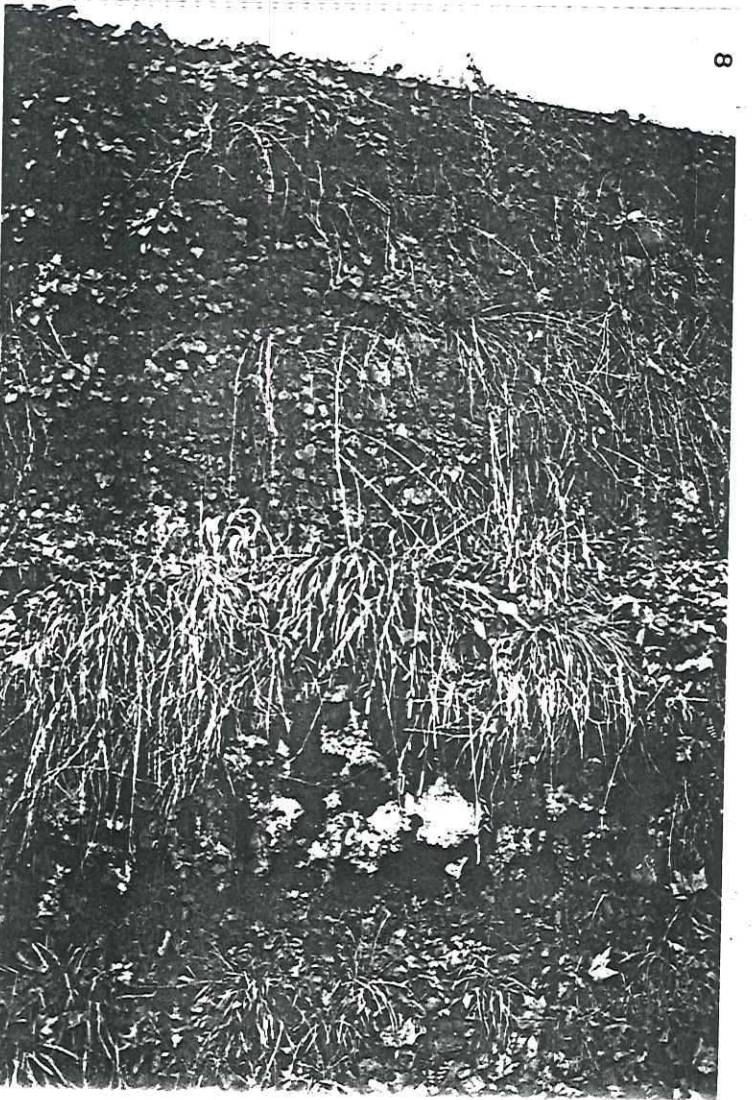
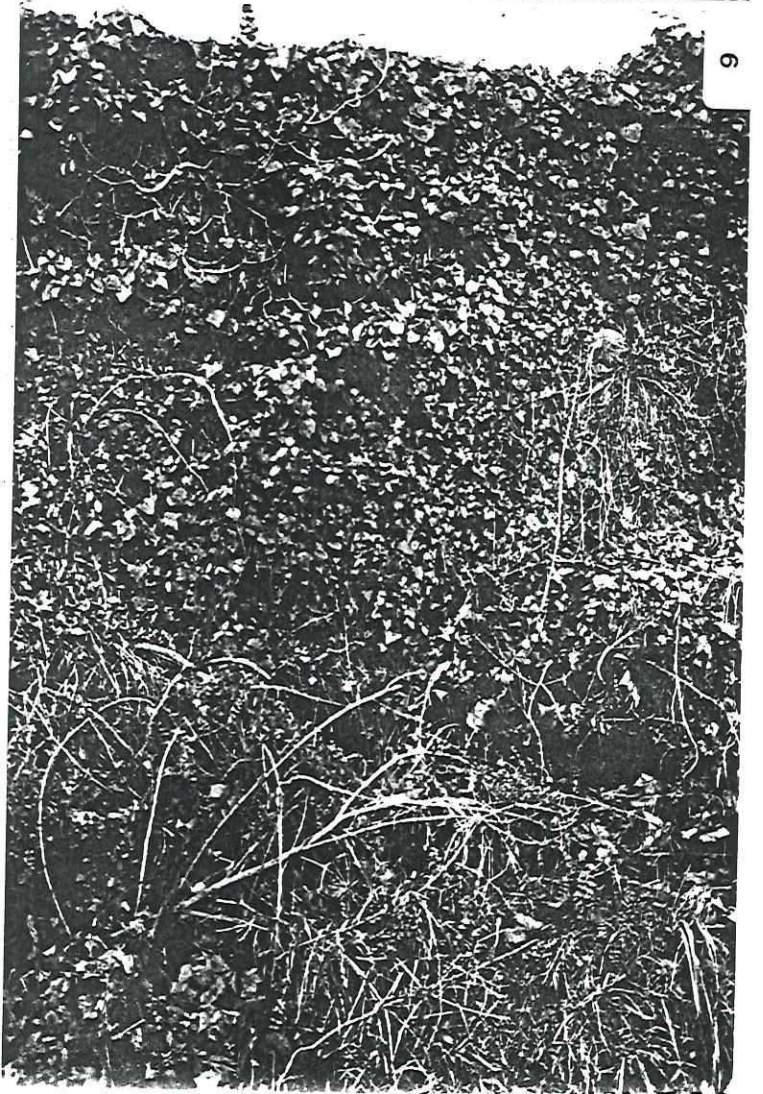
Nº 20 : Vista general del Camp B i del mur de migdia del castell.

Nº 21 : Vista del fragment de mur (possible angle) a l'extrem oriental del mur de migdia. A la seva esquerra, retall excavat a la roca mare.

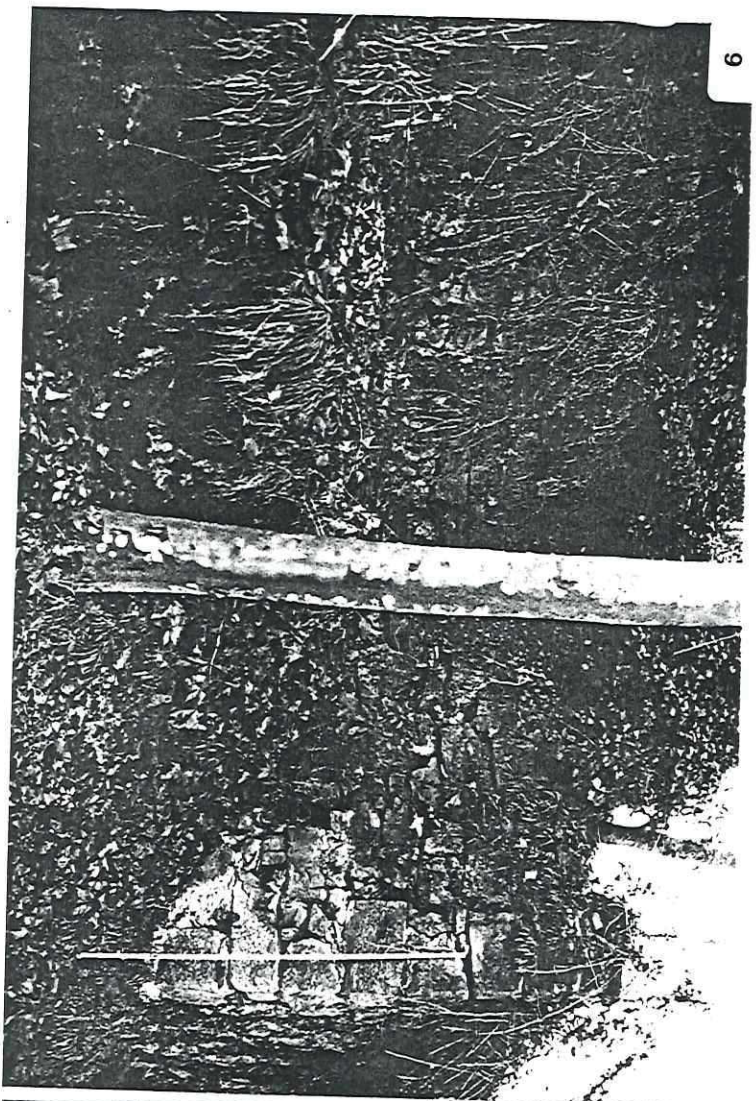

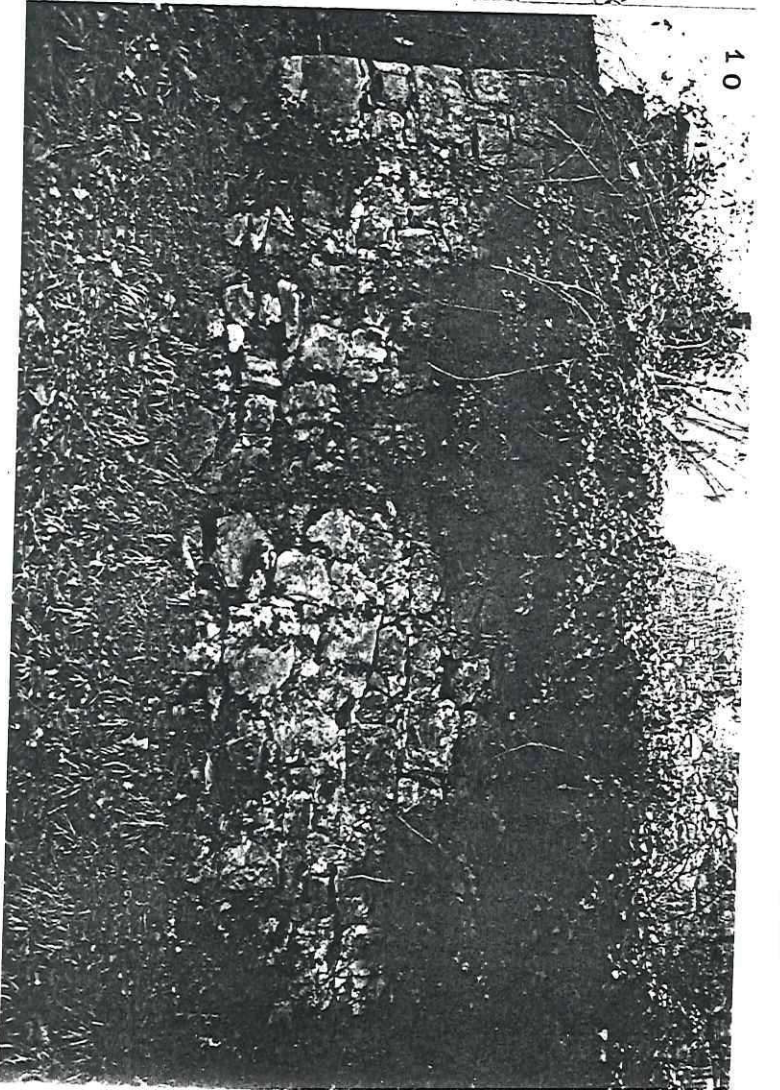

9

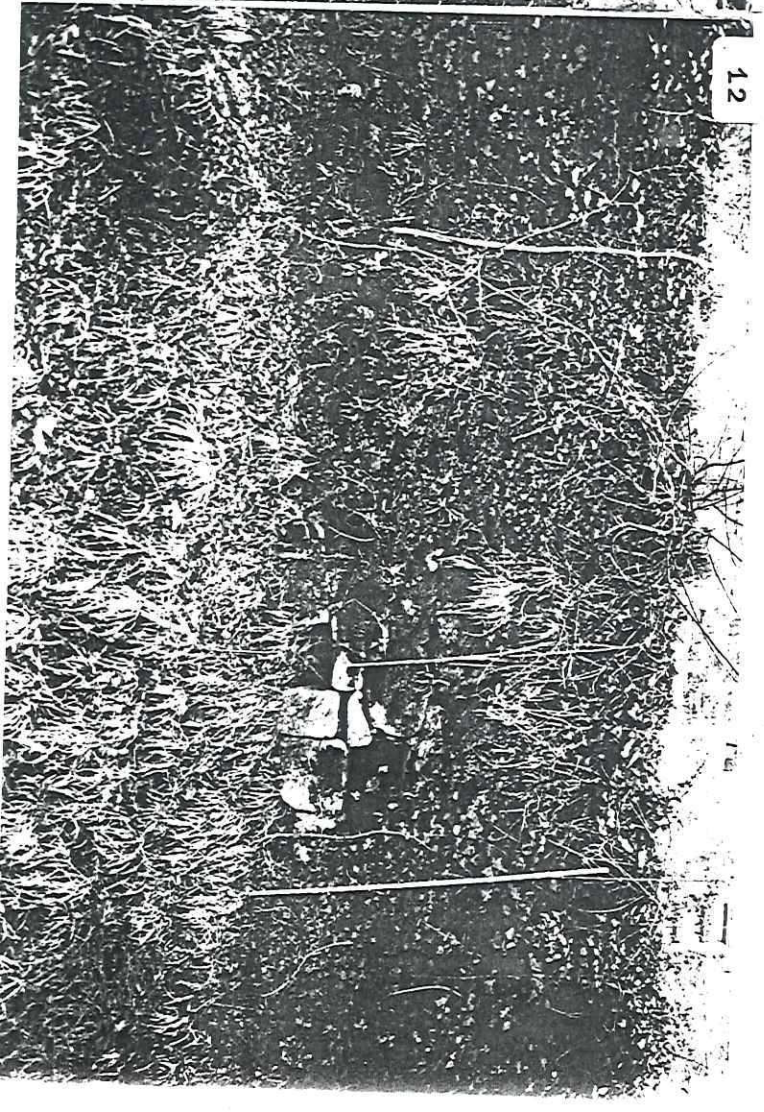
10

11

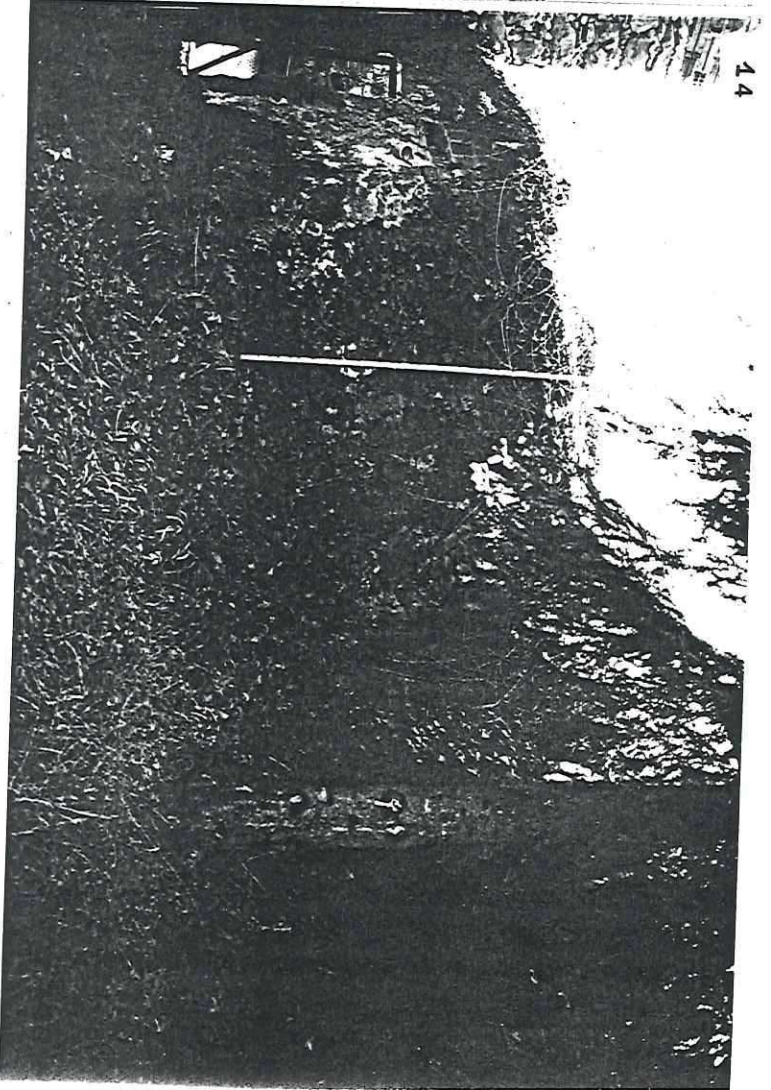
12

13

14

15

16

